

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
INFORMATION USE FOR RESEARCH STUDIES AND THESIS WRITING OF
GRADUATE STUDENTS, BURAPHA UNIVERSITY

ชัยยศ ปานเพชร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีงบประมาณ 2551

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี
งบประมาณ 2551 ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิววรรณ มีคุณ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด ซึ่งได้
ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิตติณัฐสันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดวงกมล อุ่นจิตติ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่งานวิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักหอสมุด และผู้ที่เกี่ยวข้อง
ตลอดจนบุคคลที่สนใจไม่มากนักน้อย

ชัยยศ ปานเพชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ.....	7
ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ.....	8
ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ.....	10
การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ.....	13
ความหมายของวิทยานิพนธ์.....	15
ความสำคัญและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์.....	17
ที่มาของปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์.....	27
ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์.....	28
องค์ประกอบที่มีผลต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์.....	34
จริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำวิทยานิพนธ์.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การจัดกระทำข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.....	62
ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.....	65
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย.....	69
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	75
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	85
แบบสอบถาม.....	86
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	55
2 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
3 จำนวนและร้อยละของประเภทยานิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
4 จำนวนและร้อยละของคณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษา.....	61
5 จำนวนและร้อยละกลุ่มสาขาวิชาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
6 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสิ่งพิมพ์.....	62
7 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	63
8 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ การทำวิทยานิพนธ์.....	65
9 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสืออ้างอิง เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ การทำวิทยานิพนธ์.....	66
10 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสาร เพื่อการศึกษาค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์.....	67
11 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิทยานิพนธ์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์	67
12 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ การทำวิทยานิพนธ์.....	68
13 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
14 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามประเภทยานิสิต.....	70
15 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจใน ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคมและประเทศชาติ (พิชชุดา ศรีอนันต์, 2541, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 28 ได้กำหนดให้การจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาระดับ อุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูป เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อ พัฒนาสังคมต่อไป โดยเฉพาะการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมีภาระหน้าที่โดยตรงในการพัฒนา วิชาการและการสร้างองค์ความรู้ให้แก่สังคม

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความใฝ่รู้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทางสติปัญญา ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543, หน้า 7) กล่าวว่าการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามุ่งเน้น การพัฒนาความรู้หรือการสร้างความรู้ขึ้นเป็นหลัก และการพัฒนาหรือสร้างความรู้ในการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่กระทำโดยผ่านกระบวนการวิจัย การวิจัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของ บัณฑิตศึกษา

วิทยานิพนธ์เป็นผลการวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่เรียบเรียงขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มีกำหนดไว้ในหลักสูตรและเกณฑ์ที่สถาบันการศึกษา กำหนด การทำวิทยานิพนธ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถศึกษาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มองเห็น แนวทางต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรู้ และรู้จักคิดอย่างมี ระบบ โดยการสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญ เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต บทบาทสำคัญของห้องสมุด คือเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ ซึ่ง ใช้ประโยชน์ในการสนองความต้องการในด้านการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย การจรรโลงใจ

และการนันทนาการ การดำเนินงานห้องสมุดได้เปลี่ยนรูปแบบไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดด้านรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศ เวลาและสถานที่ในการสืบค้นข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยสำคัญที่ทำให้ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้า คือ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal) และฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งต้องมีคุณภาพ มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ การทราบแหล่งข้อมูลที่จะค้นคว้าและรู้จักวิธีใช้จะทำให้กระบวนการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นหน่วยงานหรือสถาบันที่จะสามารถสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้ ซึ่งนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอาจประสบปัญหาหลายประการด้วยกัน เช่น ปัญหาการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศไม่พบ ไม่แน่ใจว่าทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการอยู่ส่วนใดของห้องสมุด ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจเกิดขึ้นกับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเนื่องจากในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคข่าวสาร ปริมาณข่าวสารข้อมูลสารสนเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมากมายในหลายรูปแบบ มีความซับซ้อนและแตกต่างกัน มีการกระจายกระจายตามที่ตั้งต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการยากที่ผู้ใช้จะติดตามค้นหาสารสนเทศเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผลวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับห้องสมุด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการให้บริการสารสนเทศ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อสนองความต้องการของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ให้ทำวิทยานิพนธ์ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับการศึกษา

ประเภทนิสิต และกลุ่มสาขาวิชา

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับ การศึกษา ประเภทนิสิต และกลุ่มสาขาวิชา

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

2. นิสิตประเภทการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

3. นิสิตกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำ วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีขอบข่ายของตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 2,577 คน ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

1.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และคณะโลจิสติกส์

1.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 303) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ระดับการศึกษา

3.1.1.1 ระดับปริญญาโท

3.1.1.2 ระดับปริญญาเอก

3.1.2 ประเภทนิสิต

3.1.2.1 ภาคปกติ

3.1.2.2 ภาคพิเศษ

3.1.3 กลุ่มสาขาวิชา

3.1.3.1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.1.3.2 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

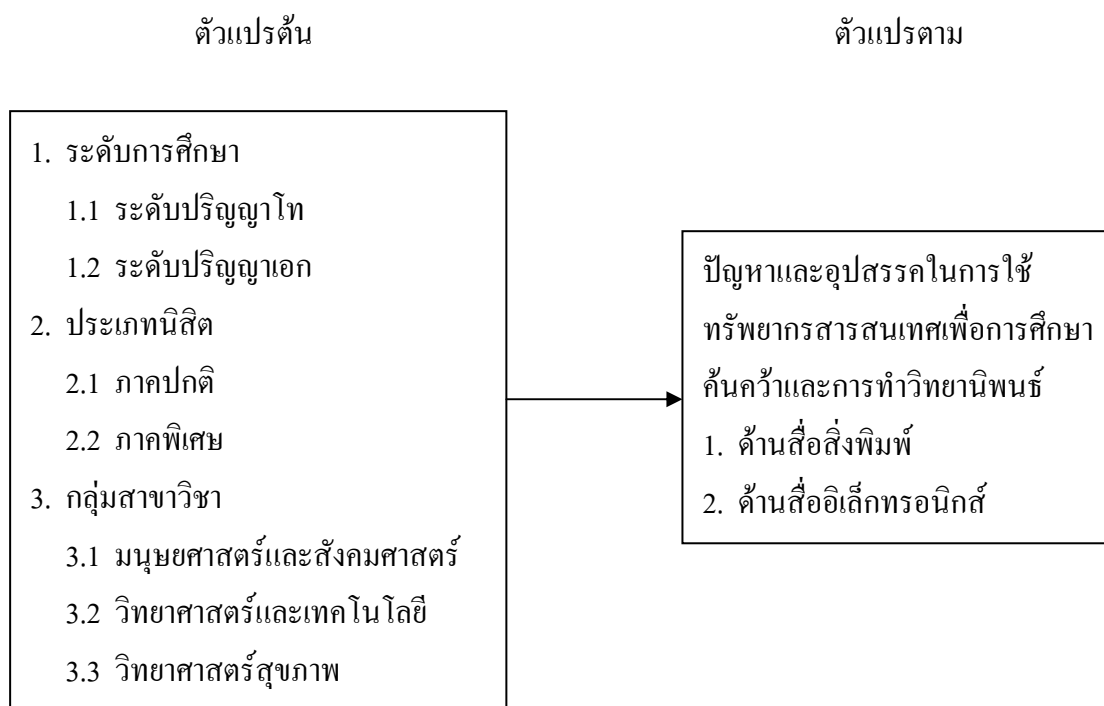
3.1.3.3 วิทยาศาสตร์สุขภาพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านสื่อสิ่งพิมพ์

3.2.2 ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผลการวิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สื่อสิ่งพิมพ์ คือ วัสดุที่ตีพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่ม ได้แก่ หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การผสมผสานเทคโนโลยีด้านการจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศไว้ด้วยกันในสื่อชนิดใหม่ที่ไม่ใช่กระดาษ ซึ่งต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal) และฐานข้อมูลออนไลน์

การทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การศึกษา ค้นคว้าอย่างมีเหตุมีผล รู้จักวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า แสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเผยแพร่ความรู้ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าวิจัยแก่ผู้ที่สนใจต่อไป

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2548

นิสิตภาคปกติ หมายถึง นิสิตที่เรียนในระบบการศึกษาภาคปกติที่มีการจัดการเรียนการสอนเต็มเวลา ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้นและภาคปลาย (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545)

นิสิตภาคพิเศษ หมายถึง นิสิตที่เรียนในระบบการศึกษาภาคพิเศษที่มีการจัดการเรียนการสอนบางเวลา ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา คือ ภาคฤดูร้อน ภาคต้น และภาคปลาย (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545)

กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนตามคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกได้ดังนี้

1. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์
2. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หมายถึง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะโลจิสติกส์
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ข้อขัดข้องหรือสภาวะที่เกิดขึ้นในการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำงานนิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ
2. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ
3. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ
4. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
5. ความหมายของวิทยานิพนธ์
6. ความสำคัญและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์
7. ที่มาของปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์
8. ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์
9. องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์
10. จริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำวิทยานิพนธ์
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ

ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ (2524, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง สื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ (Printed Materials) และมีใช้สิ่งพิมพ์ (Non- printed Materials) สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุด ได้แก่ หนังสือ วารสาร จุลสาร ตั๋วฉบับตัวเขียน สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการประชุม เป็นต้น สื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ได้แก่ สื่อทัศนวัสดุ ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ วัสดุบันทึกเสียง สไลด์ फिल्मสตริป แผ่นโปร่งใส และรูปภาพ เป็นต้น ห้องสมุดจึงเป็นศูนย์รวมของทรัพยากรหลายประเภท หลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเลือกใช้ได้ตามวัตถุประสงค์และความต้องการของแต่ละบุคคล

สุจิน บุตรดีสุวรรณ (2538, หน้า 23) กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง วัสดุเพื่อการศึกษา ค้นคว้าวิจัยในทุกรูปแบบ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารจุลสาร รวมทั้งสื่อทัศนวัสดุประเภทต่าง ๆ

วาสนา ณะสุข (2544, หน้า 1-12) กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง สื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด ทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ได้แก่ หนังสือ วารสาร จุลสาร ตัวเขียน สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการประชุม เป็นต้น สิ่งที่ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ได้แก่ โสตทัศนวัสดุประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ วัสดุบันทึกเสียง สไลด์ ฟิล์มสตริป แผ่นโปร่งใส รูปภาพ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์

น้ำทิพย์ ภาวสิน (2547, หน้า 85) กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources) หมายถึง สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อประเภทต่าง ๆ โดยนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว อาจเรียนชื่อเป็นทรัพยากรห้องสมุด (Library Resource) หรือวัสดุห้องสมุด (Library Materials)

ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ

อุทัย ทุดิยะโพธิ์ (2533, หน้า 6) กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศเกิดจากสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ เป็นเหตุให้มีการผลิตทรัพยากรสารสนเทศออกมามากมาย และความสำคัญของสารสนเทศ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศต่อบุคคล การรู้จักใช้สารสนเทศที่ถูกต้อง จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้ ทำให้เกิดความคิดและมีการเจริญงอกงามทางปัญญา สามารถนำความรู้มาใช้เป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี นอกจากนั้นยังสามารถนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต และต่อสู้กับสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นได้ ทรัพยากรสารสนเทศอาจจะเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศต่อสังคม ปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นยุคสังคมสารสนเทศ (Information Society) คือเป็นสังคมที่เจริญก้าวหน้าในยุคเศรษฐกิจ วิทยาการ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม เมื่อมีความเจริญเกิดขึ้น ก็จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดและรักษาสารสนเทศโดยการบันทึกไว้ให้ความเจริญต่าง ๆ ที่เป็นความรู้เหล่านี้ให้คงอยู่เพื่อถ่ายทอดไปถึงอนุชนรุ่นหลังในหลายรูปลักษณะ เช่น การบันทึกบนกระดาษก็จะกลายเป็นเล่มหนังสือ ซึ่งจะรวบรวมความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของมนุษย์ เช่น หนังสือ ตำรา หนังสืออ้างอิง และหนังสือบันเทิงคดี บันทึกบนแผ่นฟิล์ม แผ่นดิสก์ ล้วนทำให้เกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจกันทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยมีทรัพยากรสารสนเทศเป็นสื่อที่สำคัญ

3. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศต่อสถาบันบริการสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันบริการสารสนเทศ เพราะสถาบันบริการสารสนเทศมีการกิจหลักในการสะสม จัดเก็บ และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งในสาขาวิชาทั่วไป และสาขาวิชาเฉพาะ สถาบันบริการสารสนเทศมีหลายประเภท ได้แก่ ห้องสมุด (Library) ศูนย์สารสนเทศ (Information Center) ศูนย์ข้อมูล (Data Center) ศูนย์วิเคราะห์สารสนเทศ (Information Analysis Center) ศูนย์ประมวลผลและแจกจ่ายสารสนเทศ (Information Clearing House) ศูนย์แนะแหล่งสารสนเทศ (Referral Center) และหน่วยงานจดหมายเหตุ (Archives) นอกจากนี้ยังรวมถึงสถาบันบริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ ได้แก่ บริษัทค้าสารสนเทศ (Information Company) ผู้ผลิตผู้จำหน่ายฐานข้อมูล (Database Vendor) การบริการสารสนเทศของสถาบันบริการสารสนเทศให้ได้มีประสิทธิภาพนั้น เกิดจากการสะสมทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามนโยบายของสถาบัน โดยเริ่มต้นด้วยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันจะนำไปสู่การบริการที่ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ เมื่อผู้ใช้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ ย่อมนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ต่อบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม

สีปาน ทรัพย์ทอง (2546, หน้า 7-8) กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศเกิดจากการใช้สติปัญญา ในการวิเคราะห์ ศึกษา วิจัยเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจและเกิดเป็นความรู้และบันทึกความรู้ที่ไว้นั้นไว้ในสื่อต่าง ๆ ที่มีวิวัฒนาการไปตามความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นของมนุษย์ และความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศต่อบุคคล ให้ความรู้และสติปัญญา เป็นสื่อในการเผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ จินตนาการของคนกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง จะพบว่ามีทรัพยากรสารสนเทศจำนวนมากที่ให้ความรู้ ความคิด ในแขนงวิชาต่าง ๆ บุคคลจึงสามารถพัฒนาตนเอง เสริมสร้างประสบการณ์ มีทรัพยากรสารสนเทศจำนวนมากที่บันทึกความหลากหลายของชีวิต ตลอดจนพฤติกรรมของคนในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน อาจเป็นประสบการณ์ที่ไม่ได้ประสบด้วยตนเอง แต่สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ของผู้อื่น ทำให้บุคคลเข้าใจชีวิตมนุษย์ได้อย่างกว้างขวางและเสริมสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ โดยมีทรัพยากรสารสนเทศเป็นสื่อกระตุ้น เช่น หนังสือ นวนิยาย ภาพยนตร์ ดนตรี

2. ความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศต่อสังคม ทรัพยากรสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจในสังคมในการส่งต่อความรู้ ความซื่อสัตย์และไว้วางใจ และสร้างความเข้าใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมได้อย่างกว้างขวาง เช่น การถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าทรัพยากรสารสนเทศเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคม การสร้างสังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญ

คือบุคคลที่มีภูมิปัญญาอันเกิดจากการศึกษาหาความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบเป็นจำนวนมาก ย่อมนำพาให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่มีความรู้เป็นพื้นฐาน การพัฒนาสังคมโดยรวมให้เป็นสังคมที่เจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ วิทยาการเทคโนโลยีเสริมสร้างระบบการศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนกระทั่งการศึกษาในระดับสูง ล้วนใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อทำให้การศึกษาเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และยังสามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต

จากความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศที่มีต่อบุคคล สังคม และสถาบันบริการสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจในสังคม การรู้จักใช้สารสนเทศที่ถูกต้อง จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้ ทำให้เกิดความคิด และมีการเจริญงอกงามทางปัญญา สามารถนำความรู้มาใช้เป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อีกทั้งยังเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันบริการสารสนเทศ ซึ่งมีภารกิจหลักในการสะสม จัดเก็บ และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ อีกด้วย

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (วิบูลสุข บัณฑิตย์, 2543)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Materials) หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตเป็นสิ่งพิมพ์ มีหลายประเภท ได้แก่ ตำราวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล สิทธิบัตร วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร และกฤตภาค
2. สื่อไม่ตีพิมพ์ (Non-printed Materials) หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่าทางการศึกษาซึ่งไม่ขึ้นกับตัวหนังสือเป็นสำคัญ แต่ให้สาระความรู้ผ่านประสาทสัมผัสทางหูและทางตาเป็นหลักในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้อย่างรวดเร็วและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เช่น เทป บันทึกเสียง รูปภาพ สไลด์ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง วิดีทัศน์ และวัสดุย่อส่วน เป็นต้น
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Materials) หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องใช้ระบบแสงเลเซอร์ หรือคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยอ่านหรือฟัง ในปัจจุบันทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหลายประเภท ได้แก่ ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลซีดีรอม และอินเทอร์เน็ต

ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดให้บริการในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ (มาลี ไชยเสนา, 2542)

1. ทรัพยากรสารสนเทศประเภทบรรณานุกรม (Bibliographic Information Resources)

หมายถึง ทรัพยากรที่บันทึกแหล่งที่มาหรือรายการบรรณานุกรม ดัชนีของสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ รายงาน หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย สัทธิต์ และบทความวารสาร เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ฐานข้อมูลเหล่านี้ จะบันทึกหรือให้ข้อมูลบทคัดย่อหรือสาระสังเขปของสิ่งพิมพ์ด้วย เพื่อให้ผู้ใช้ได้นำเนื้อหาในการนำไปอ้างอิง และสามารถที่จะตามอ่านฉบับเต็มได้ ตัวอย่างฐานข้อมูลบรรณานุกรมที่ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศจัดให้บริการแก่ผู้ใช้ ได้แก่ ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) ฐานข้อมูลซีดริอม ฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Dissertation Abstract Online (DAO) เป็นต้น

2. ทรัพยากรสารสนเทศฉบับเต็ม (Fulltext Information Resources) หมายถึง ทรัพยากรที่ให้เนื้อหาโดยสมบูรณ์ของสารสนเทศนั้น ๆ โดยไม่มีการตัดออกหรือการลดทอนเนื้อหาแต่อย่างใด โดยสารสนเทศที่ได้มาจะมาจากหนังสือ บทความวารสาร ข่าว สารานุกรม วิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสารสนเทศฉบับเต็มเริ่มมีปริมาณมากขึ้น เนื่องจากได้รับความนิยมในการใช้บริการมาก เพราะผู้ใช้สามารถสืบค้นและพิมพ์ผลผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์ได้เลย ไม่ต้องศึกษาจากตัวเล่มหรือฉบับจริง เป็นการประหยัดเวลาในการเข้าถึงได้มาก

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ให้บริการ มีดังต่อไปนี้

1. ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 4 ฐานข้อมูล ได้แก่

1.1 ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ Netlibrary เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ OCLC ครอบคลุมทุกสาขาวิชา มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 1,487 ชื่อเรื่อง สามารถสืบค้นข้อมูลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 จนถึงปัจจุบัน

1.2 ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ SpringerLink เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทุกสาขาวิชาจากสำนักพิมพ์ Springerlink รวบรวมหนังสือที่มีคุณภาพสูงมากกว่า 2,000 รายชื่อ จากสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและพืชศาสตร์ ฟิสิกส์ วิศวกรรมศาสตร์และคอมพิวเตอร์ ชีวศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ฯลฯ

1.3 ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2eBook หนังสือ E-Book ภาษาไทย จำนวน 296 รายการ

2. ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 15 ฐานข้อมูล ได้แก่

2.1 Science Direct เป็นฐานข้อมูลวารสารครอบคลุมทุกสาขาวิชา เน้นสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มีบทความมากกว่า 5,900,000 บทความ จากวารสารมากกว่า 1,800 ชื่อเรื่อง ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สาระสังเขป (Abstract) และเอกสารฉบับเต็ม (Fulltext)

2.2 H.W. Wilson เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรม สารสนเทศ และเอกสารฉบับเต็ม ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะ ธุรกิจ การศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ กฎหมาย ความรู้ทั่วไป ชีววิทยาและเกษตรศาสตร์ ให้บริการวารสารฉบับเต็มมากกว่า 1,600 ชื่อเรื่อง ตั้งแต่ปี 1982-ปัจจุบัน

2.3 IEEE Xplore เป็นฐานข้อมูลฉบับเต็มของวารสารทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้า วิทยาการคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์

2.4 LexisNexis เป็นฐานข้อมูลฉบับเต็มครอบคลุมเนื้อหาทางการเงิน การตลาด โฆษณา เศรษฐศาสตร์

2.5 SpringerLink eJournal เป็นฐานข้อมูลฉบับเต็ม ให้เนื้อหาครอบคลุมด้าน พฤติกรรมศาสตร์ ชีวการแพทย์ ธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ เคมีและวัสดุศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ แพทยศาสตร์และฟิสิกส์

2.6 EBSCO Publishing's CINAHL เป็นฐานข้อมูลในสาขาการพยาบาลและ สาธารณสุข

2.7 Journal Link เป็นฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารที่มีอยู่ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.8 ACS Publications เป็นฐานข้อมูลวารสารทางด้านเคมี

2.9 Free E-Journal เป็นฐานข้อมูลวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2.10 PubMed เป็นฐานข้อมูลวารสารทางด้านแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และ วิทยาศาสตร์

2.11 BioMetNet เป็นฐานข้อมูลวารสารทางด้านแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และ วิทยาศาสตร์

2.12 HighWire Press เป็นฐานข้อมูลวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2.13 Article Link เป็นฐานข้อมูลรายชื่อบทความวิชาการจากวารสาร

2.14 ISI Web of Science เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมบรรณานุกรมและสารสนเทศที่ ครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ จากวารสารมากกว่า 8,500 แห่ง ตั้งแต่ปี 2001-2005

2.15 ACM Digital Library เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรม สารสังเขป เอกสารวิจารณ์ และวารสารฉบับเต็มทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง จดหมายข่าว หนังสือและเอกสารการประชุม ตั้งแต่ปี 1985 ถึงปัจจุบัน

3. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 2 ฐานข้อมูล ได้แก่

3.1 ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (Digital Content Management System: DCMS) เป็นฐานข้อมูลที่มีเนื้อหาในรูปของเอกสารฉบับเต็ม โดยรวบรวมวิทยานิพนธ์ งานวิจัยของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยี

3.2 ProQuest Digital Dissertations เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยทั่วโลก ครอบคลุมทุกสาขาวิชา

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ หลังการรวบรวมสารสนเทศหรือแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งที่ผู้ใช้พึงพอใจที่สุดแล้ว ประภาวดี สืบสนธิ์ (2536, หน้า 36) กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บุคคลมีความต้องการ มีการแสวงหาสารสนเทศและมีการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล
2. เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้
3. เพื่อการประกอบอาชีพ การปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
4. เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น

นอกจากนี้ แม้นมาส ชวลิต (2533, หน้า 16-18) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มีดังนี้

1. ความจำเป็นสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งในส่วนตัวและสังคม
2. ความจำเป็นสำหรับการตัดสินใจ
3. ความจำเป็นสำหรับการค้นคว้าวิจัย
4. ความจำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน
5. ความจำเป็นสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานหรือบริหารงานให้ได้ดังวัตถุประสงค์

การเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

เราสามารถเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ โดยมีหลักในการพิจารณาดังนี้ (ธนุ บุญญานุวัตร, 2551)

1. มีความสอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาสารสนเทศที่ต้องการ เช่น
    - 1.1 ถ้าต้องการสารสนเทศเฉพาะวิชา ควรเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทหนังสืออ้างอิง ตำราและ วารสารวิชาการ มากกว่าประเภทหนังสือทั่วไป และนิตยสาร (Magazine)
    - 1.2 หากต้องการสารสนเทศที่แสดงความสัมพันธ์ของเรื่องราวอย่างชัดเจน ควรเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาพเคลื่อนไหวเช่น วิดิทัศน์ วีซีดีหรือ ดีวีดี เป็นต้น
    - 1.3 หากต้องการฟังการบรรยาย เพลง คนตรี ควรเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีบันทึกเสียง เช่น เทป ซีดี หรือ วีซีดี เป็นต้น
  2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือในตัวทรัพยากร ผู้เรียนจะต้องพิจารณาจากชื่อเสียง ประสิทธิภาพหรือคุณค่าของ ผู้แต่ง สำนักพิมพ์หรือผู้ผลิตทรัพยากรสารสนเทศด้วย เช่น หนังสืออ้างอิงจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหนังสือทั่วไป เพราะเขียนและรวบรวมโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา
  3. ความสะดวกในการใช้งาน ทรัพยากรประเภทดีพิมพ์จะสามารถนำมาใช้งานได้ง่ายกว่าทรัพยากรประเภทไมดีพิมพ์ หรือทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เพราะสามารถใช้งานได้ทันที ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ในการแสดงผลเหมือนกับทรัพยากรประเภทไมดีพิมพ์หรือทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์
  4. ความทันสมัยของเนื้อหา เช่น หากผู้เรียนต้องการสารสนเทศที่ทันต่อเหตุการณ์แล้ว ก็สมควรเลือกพิจารณาสารสนเทศที่ได้จากทรัพยากรประเภทอินเทอร์เน็ต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา หรือเลือกใช้ทรัพยากรดีพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ที่มีการให้ข้อมูลที่กำลังเป็นที่น่าสนใจและได้รับความสนใจ
- ดังนั้น การใช้ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งแตกต่างกันไปตามระดับความต้องการ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีความจำเป็นและความต้องการในการใช้สารสนเทศหลากหลายแตกต่างกัน ห้องสมุดจึงต้องพยายามสนองความต้องการของผู้ใช้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรสารสนเทศให้กว้างขวางมากที่สุด

ความหมายของวิทยานิพนธ์

ราชบัณฑิตสถาน (2526, หน้า 743-744) ได้ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ไว้ว่า เป็นบทนิพนธ์ที่ผู้เรียบเรียงยกเอาหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นวิจัย และพรรณนาขยายความเพื่อเสนอขอรับปริญญา

นอกจากนี้ยังมีสถาบันและบุคคลจำนวนมาก ได้ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2530 อ้างถึงใน ขนิษฐา ทองสกลิต, 2538, หน้า 8) กล่าวถึงวิทยานิพนธ์ว่า ในการศึกษาในระดับปริญญาโท นิสิตจะต้องทำการวิจัยในสาขาที่ตนศึกษาแล้วรวบรวมเขียนเป็นรูปเล่มซึ่งเรียกว่า วิทยานิพนธ์ (Thesis) ผลงานนี้มีประโยชน์มากในการศึกษาและการนำผลงานมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

กนกพร มณีโชติ (2537, หน้า 9) ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ หมายถึง รายงานการค้นคว้าวิจัยที่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละคนจะต้องทำ นับเป็นงานสำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต และดุขุฎิบัณฑิต มีปริมาณและคุณภาพสูงกว่าภาคนิพนธ์

ขนิษฐา ทองสกลิต (2538, หน้า 9) ให้ความหมายวิทยานิพนธ์ หมายถึง การศึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างละเอียดลึกซึ้งมีระบบระเบียบ แล้วจึงนำผลที่ได้มานำเสนอเป็นแบบความเรียงตามแบบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ เพื่อสิทธิในการรับปริญญาบัตรจากสถานศึกษานั้น ๆ

ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2538, หน้า 1) ให้ความหมายของการทำวิทยานิพนธ์ หรือการวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ และเป็นขั้นตอนของการหาข้อเท็จจริงโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วนำมาวิเคราะห์อย่างมีระบบ อีกหลักการสรุปที่ใช้ข้อเท็จจริงและตรรกวิทยาเป็นแนวทางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยอาจศึกษาปัญหาเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ หรือนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ก. เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการตัดสินใจเรื่องการบริหารงาน ข. การปรับปรุงการเรียนการสอน ค. เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน

ถาวร จันทศิริ (2539, หน้า 16) ให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ไว้ว่า วิทยานิพนธ์ (Thesis) เป็นเรื่องที่เขียนเรียบเรียงขึ้นจากผลที่ได้รับจากการศึกษา ค้นคว้า หรือวิจัย อย่างมีระบบระเบียบละเอียดลึกซึ้งและเป็นการเขียนเรียบเรียงอย่างพิถีพิถัน ตามแบบแผนที่สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อรับปริญญาบัตรจากสถานศึกษาแห่งนั้น ทั้งวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุขุฎิบัณฑิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 1079) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “วิทยานิพนธ์ หมายถึง บทนิพนธ์ที่ผู้เรียบเรียงยกเอาหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขึ้นวิจัย หรือพรรณนาขยายความ โดยนับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อปริญญา”

พจนานุกรมฉบับหลวง (สถาบันภาษาศาสตร์, ม.ป.ป., หน้า 381) ได้นิยามไว้ว่า “วิทยานิพนธ์ หมายถึง การวิจัยและเสนอผลการวิจัยออกมาในรูปของเอกสารเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง และทำให้มีสิทธิ์สมบูรณ์ตามข้อบังคับในระดับปริญญาเอก หรือการเขียนรายงานผลการศึกษาค้นคว้า การสำรวจวิจัยในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเพื่อรับปริญญา โดยปกติตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป”

นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมาย “วิทยานิพนธ์” ของสถาบันจิตวิทยาของสหรัฐอเมริกา (The Council of Graduate School, 1990, p. 21) ในระดับปริญญาเอก หรือคุณภู บัณฑิต ความว่า “วิทยานิพนธ์ สามารถเสริมวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการฝึกประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพอย่างเข้มข้น นิสิตที่สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จนั้น แสดงว่าเป็นผู้ที่สามารถแยกแยะปัญหาในระดับสูงได้เป็นอย่างดี และสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้อย่างเป็นอิสระ และด้วยความสามารถทางวิชาชีพอย่างสูง และประการที่สอง ผลที่ได้จากวิทยานิพนธ์จะนำไปสู่ความรู้ใหม่ในแขนงวิชานั้น”

Husen and Postlethwaite (1985, p. 1430) ได้ให้ความเห็นว่า “วิทยานิพนธ์นั้นอาจจะให้คำนิยามอย่างกว้าง ๆ ว่า หมายถึงผลงานชิ้นสำคัญของการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นความคิดในเชิงวิชาการ (Scholar Thinking) ผลงานจะเป็นผลของการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยวิธีอุปนัย (Inductive) หรือนิรนัย (Deductive) หรือโดยวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในทุกกรณี วิทยานิพนธ์จะประกอบด้วย การสังเคราะห์ (Synthesis) ความรู้ปัจจุบัน และส่งผลสำคัญต่อการเกิดแนวคิดใหม่ ๆ (New Ideas) โดยทั่วไปวิทยานิพนธ์จะเป็นผลงานวิชาการของคนใดคนหนึ่ง และมักจะนำเสนอรูปแบบของการรายงานเป็นเล่ม”

จากความหมายของวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปแก่นสาระสำคัญได้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์เป็นผลงานการวิจัยเฉพาะบุคคลเพื่อขอรับปริญญาโท หรือปริญญาเอก
2. วิทยานิพนธ์เป็นเครื่องมือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และช่วยฝึกฝนสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งโดยการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์
3. วิทยานิพนธ์ช่วยสร้างและพัฒนาความสามารถเชิงวิชาการ และวิชาชีพของผู้ทำวิทยานิพนธ์ หรือผู้วิจัย

มีข้อสังเกตของการใช้คำเรียกในภาษาไทย สามารถใช้คำว่า “วิทยานิพนธ์ หรือ ปริญญานิพนธ์” ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยทั่วไปมักนิยมใช้ “วิทยานิพนธ์” แต่สำหรับ

ต่างประเทศนั้น มีความแตกต่างของคำเรียกวิทยานิพนธ์กล่าวคือ ในระดับปริญญาโท เรียกว่า “Thesis” และในระดับปริญญาเอกเรียกว่า “Dissertation”

จากความหมายของวิทยานิพนธ์ ดังกล่าวพอสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ เป็นรายงานการศึกษาของนิสิต ที่เรียบเรียงขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด ลึกซึ้ง รอบคอบ ตลอดจนมีการเสนอรายงานการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผน อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งมีการกำหนดไว้ในหลักสูตรและเกณฑ์ที่สถาบันการศึกษากำหนดเพื่อรับปริญญาบัตร และการจัดทำวิทยานิพนธ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกให้นิสิตสามารถศึกษาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองเห็นแนวทางต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นยิ่งกว่าที่ได้รับจากการศึกษาในตำรา หรือจากผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้นิสิตรู้จักคิดอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยการสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และมี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบในการทำงาน

ความสำคัญและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์

ความสำคัญของวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2541, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิทยานิพนธ์ว่า วิทยานิพนธ์เป็นการนำเสนอการศึกษา หรือการวิจัยที่นิสิตหรือผู้วิจัยนั้น ได้กระทำมาอย่างต่อเนื่อง การวิจัยหรือการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้นมีความแตกต่างกับการศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาในระดับที่ลึกซึ้งเป็นขั้นตอน มีประเด็นของปัญหา และขั้นตอน มีประเด็นของปัญหา และขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน นำเสนอทฤษฎีที่มีเหตุผลการวิเคราะห์และการวิจารณ์ที่มีหลักการ และความลึกซึ้งในแง่มุมต่าง ๆ

วิทยานิพนธ์จึงเป็นบทเขียนหรือวรรณกรรมที่จะต้องถูกศึกษา อ้างอิง หรือทำการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยผู้ศึกษาหรือนักวิจัยรุ่นหลัง ดังนั้นวิทยานิพนธ์ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความถูกต้องและเป็นไปได้ในแง่มุมทางวิชาการ
2. นำเสนออย่างเป็นขั้นตอน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ
3. ใช้ภาษาที่สละสลวยถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
4. มีแง่มุมความคิดของการนำเสนอที่ลึกซึ้ง
5. ส่งเสริมให้มีการขยายผลการศึกษา หรือการวิจัยเพิ่มเติมในภายหลัง

วิทยานิพนธ์ มีจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อ ค้นหาความรู้ใหม่ โดยมีขั้นตอนตามระเบียบวิธีการของการวิจัย และวิทยานิพนธ์โดยทั่วไปแล้วจะต้องอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ การถกแถลง การค้นคว้า การตีความ ละเอียดซับซ้อน

วิทยานิพนธ์ ที่สำเร็จเรียบร้อยแล้วนั้น เน้นอนว่าต้องได้ความรู้ใหม่ แต่ความรู้ที่ได้มานี้ อาจนำไปใช้โดยทันทีไม่ได้ อาจต้องรอโอกาส สถานการณ์ ความสนใจ ความสนใจ รวมทั้งความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้

วิทยานิพนธ์ ก่อนที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ ผู้เขียนจะต้องตอบข้อซักถามทุกแง่มุมที่กรรมการผู้สอบซักถามได้อย่างแม่นยำและชัดเจน เพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อสรุปในผลงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ของตน จนไม่เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยทั้งในแง่ระเบียบวิธี ทฤษฎีที่รองรับ และการอนุมานข้อสรุปตลอดจนความแม่นยำของแหล่งอ้างอิง และที่มาของข้อมูลต่าง ๆ กระบวนการนี้เรียกว่า การปกป้องวิทยานิพนธ์

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ (2540, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัย และวิทยานิพนธ์ไว้ว่า ไม่ว่าความรู้วิชาการและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ จะก้าวหน้าไปอย่างไร แต่การวิจัยไม่สามารถหยุดนิ่งได้ ยังมีความจำเป็นต้องค้นคว้าวิจัยต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการของมนุษย์ ไม่ได้หยุดนิ่ง มนุษย์มีความต้องการไม่จำกัด และไม่สมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่ ปัญหาความไม่เพียงพอในสังคมมนุษย์จึงเกิดขึ้นได้เสมอ ยิ่งไปกว่านั้นการนำเอาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ บางอย่างมาแก้ไขปัญหาคือเป็นอยู่ของมนุษย์นั้น แม้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม แต่ก็อาจเกิดโทษบางประการต่อคนอื่นหรือชุมชนอื่นได้เช่นกัน เนื่องจากปัญหาการขาดความสมดุลระหว่างความต้องการของมนุษย์และทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการใช้ความรู้ เทคโนโลยี ที่ได้จากการก้าวหน้าทางวิชาการและวัตถุ ทำให้มนุษย์ต้องการค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาความรู้วิชาการ ทฤษฎี กฎเกณฑ์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นซึ่งอาจแก้ไขปัญหา หรือใช้ปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และของสังคมมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น

วินิจ โชติสว่าง (2541, หน้า 5) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัย และวิทยานิพนธ์โดยทั่วไปว่า เป็นการเสริมสร้างภูมิปัญญาในแต่ละบุคคล เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่การวิจัยมีประโยชน์ต่อส่วนรวมต้องเป็นการวิจัยครบวงจร ซึ่งหมายถึงการวิจัยที่ได้ผลออกมาในขั้นที่จะนำไปปฏิบัติได้เกิดประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ สำหรับในสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย การวิจัยมี 2 แบบ คือ

1. การวิจัยพื้นฐาน ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้ ความจริงเพื่อสร้างกฎเกณฑ์และทฤษฎี

2. การวิจัยประยุกต์ เป็นการหาความรู้ ความจริงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ

ซึ่งพบว่าการวิจัยประยุกต์ มีมากกว่าการวิจัยพื้นฐาน คิดเป็นการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 71% ส่วนด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีเพียง 29% เท่านั้น และมีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์น้อยมาก อาจเนื่องมาจากผลงานที่ได้ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งสร้างนักวิจัยที่มีศักยภาพ สามารถผลิตผลงานที่มีคุณค่า และสามารถนำไปแก้ปัญหของประเทศได้อย่างแท้จริง

รัตนา ศรีเทวัญ (2545) ได้กล่าวว่าการวิจัย และวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ที่เรียกว่า การวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งวิธีการที่นำมาใช้ในการศึกษาจะมีรูปแบบไม่แตกต่างจากระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่อาจมีเทคนิคที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียดของขั้นตอน วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้เพื่อการแสวงหาความรู้ ความจริงของมนุษย์ สามารถแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการกำหนดปัญหา (Problem) เป็นข้อสงสัย ความสนใจใคร่รู้ของผู้วิจัยในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหรือพบเห็น ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ทำไม่ถึงเป็นเช่นนั้น การกำหนดปัญหา หรือ หัวข้อปัญหาวิจัยเป็นขั้นตอนอย่างกับสภาพของปัญหา กล่าวคือ หัวข้อปัญหาเป็นข้อสรุป หรือ ความคิดรวบยอดของสภาพปัญหาซึ่งมีลักษณะเป็นข้อความสั้น ๆ ในขณะที่สภาพปัญหามีลักษณะเป็นข้อความบรรยาย หรือพรรณนาที่มีความยาวเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพของปัญหาที่ต้องการศึกษา ดังนั้น สภาพปัญหาจึงต้องมาก่อน มีก่อน หรือเกิดขึ้นก่อนปัญหาวิจัย การกำหนดปัญหา หรือ การตั้งชื่อปัญหาวิจัยเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการศึกษา หรือการวิจัยเป็นอย่างมาก และเป็นขั้นตอนที่มีความยุ่งยากเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้วิจัยมักมีความสงสัยว่าจะเขียนหัวข้อปัญหา หรือ กำหนดปัญหาอย่างไรจึงมีความเหมาะสมที่นำไปศึกษา

2. ขั้นการตั้งสมมติฐาน (Hypothesis) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงสภาพการเกิดของปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงทำการคาดคะเนคำตอบของปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษาล่วงหน้า โดยการใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้า และสติปัญญาอย่างรอบคอบมาเป็นแนวในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการทดลอง หรือศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยตรง อาจเป็นข้อสรุปที่ไม่คงที่แต่อาจมีความจริง และสถานการณ์บางอย่างที่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์นั้นอยู่ สมมติฐานที่ตั้งต้องมีความสอดคล้องกับข้อปัญหาวิจัยและสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา

3. ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (Experimentation and Data Collection) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหาที่กำหนดไว้โดยวิธีการทดลอง และทำการจัดเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทดลองแต่ละครั้งไว้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ต้องมีความสัมพันธ์กับหัวข้อปัญหาและสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ข้อมูลมีความสำคัญต่อผลการวิจัยเป็นอย่างมาก ถ้าข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไม่ถูกต้อง มีความคลาดเคลื่อน ย่อมส่งผลต่อการสรุปผลเพื่อตอบปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้

4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากขั้นตอนที่ 3 มาทำการจัดกลุ่ม หาค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีการทางสถิติถ้าเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ประกอบด้วยตัวเลขต่าง ๆ

หรืออาจใช้วิธีการอื่น ๆ ในการจัดกระทำข้อมูลเหล่านั้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลไปตอบคำถามที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น ข้อพึงระวังในขั้นตอนนี้ คือ ถ้ามีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ หรือจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องตระหนักถึงข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ความถูกต้อง ความชัดเจน และความสอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้กับตัวแปรที่นำมาศึกษา ซึ่งนักวิจัยมักจะเลยหรือไม่คำนึงถึงหลักเกณฑ์เหล่านี้

5. ขั้นการสรุปผล (Conclusion) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยต้องนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 4 มาสรุปผล ดังนั้น ผลสรุปจะมีความถูกต้องชัดเจนเพียงใดขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสำคัญ ขั้นตอนนี้จึงเหมือนกับเป็นการตอบคำถามวิจัยที่ถูกตั้งไว้จากขั้นตอนที่ 1

จะเห็นว่าขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์กันเกี่ยวข้องกันทั้งหมด แต่ละขั้นตอนมีความสำคัญไม่มากน้อยกว่ากัน ดังนั้น ผู้วิจัยจะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ของทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อความถูกต้อง ชัดเจน และความน่าเชื่อถือของงานวิจัยนั้น

มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ (2546) ได้กล่าวว่าการทำวิจัยเป็นวิธีการค้นคว้าหาความรู้ที่เชื่อถือได้มีขั้นตอนการวิจัยที่สำคัญ คือ

1. ขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การกำหนดปัญหาและขอบเขตปัญหา การทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดจุดประสงค์การวิจัย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดตัวแปร การออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล การรายงานผลการวิจัยและการเผยแพร่
2. ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดปัญหาวิจัย การเตรียมการรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสรุปเขียนรายงาน และเผยแพร่งานวิจัย
3. ขั้นตอนการทำวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย ปัญหาการวิจัย การดำเนินตามขั้นตอนการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ/ เชิงปริมาณ พัฒนาผลผลิตต้นแบบ ทดลองใช้ปรับปรุง ทดลองใช้ซ้ำ สรุปเผยแพร่

นอกจากนั้นบุคคลในสถานศึกษาที่ทำการวิจัย และวิทยานิพนธ์ จะสามารถนำความรู้ที่ได้มาส่งเสริมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จะมีบทบาทอย่างมาก ทั้งในด้านการบริหารและวิชาการ เพราะงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของความเจริญก้าวหน้าในทุกสาขาวิชา เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานของทุก ๆ อาชีพให้ก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในการค้นคว้าทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะเกี่ยวข้องกับงานวิจัยแทบทั้งสิ้น และต้องอาศัยข้อเท็จจริงจากการค้นคว้า และวิจัยเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและ

มีประสิทธิภาพ ปัญหาของการวิจัยไม่ได้อยู่ที่การไม่มีทุนในการวิจัยเพียงพอ แต่เป็นเพราะขาดนักวิจัยที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักวิจัย เพราะการมีนักวิจัยที่มีขีดความสามารถสูง มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ จะมีประโยชน์ทั้งด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งนอกเหนือจากเรื่องคุณภาพการศึกษาแล้ว ผลงานวิจัยที่ได้จะเป็นเครื่องชี้แสดงถึงความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอีกด้วย

ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์

สุดา จันทรเฒ (2538, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ว่า การวิจัยและวิทยานิพนธ์ทางการศึกษามีประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การบริหารงาน และการดำเนินชีวิตอยู่เป็นอย่างมาก ปัจจุบันนี้ในบ้านเมืองเราไม่ว่าจะเป็นองค์กรของทั้งภาคบาล และภาคเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาต่าง ๆ ก็มีการวิจัยเป็นประจำ ประโยชน์และคุณค่าของการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้การกำหนดนโยบาย หรือหลักการปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องและเหมาะสม
2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้เลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด ประหยัดแรงงาน เงิน และเวลา
3. ช่วยให้ผู้บริหาร หรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบว่าผลงานที่ทำอยู่ ได้ผลเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง อันจะนำไปสู่การปรับปรุง และแก้ไขเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จสมดังความมุ่งหมาย
4. ให้ค้นพบทฤษฎี และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างสุขสบายยิ่งขึ้น

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ (2540, หน้า 2-3) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการวิจัยได้มีบทบาทอยู่เฉพาะในวงการวิชาการ และการพัฒนาผลผลิตเท่านั้น แม้แต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน และการตัดสินใจดำเนินงานทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน การวิจัยก็มีบทบาทเกี่ยวข้องด้วย การที่การวิจัยมีบทบาทกว้างขวางในวงการต่าง ๆ นั้น เนื่องจากการวิจัยมีประโยชน์ที่สำคัญหลายประการคือ

1. การวิจัยทำให้เกิดวิชาการความรู้ใหม่ ๆ การค้นพบทฤษฎีและหลักเกณฑ์ใหม่ ๆ อาจนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นผลมาจากการค้นคว้าวิจัยที่ดำเนินติดต่อกันมา ในสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งรวมทั้งสาขาเศรษฐศาสตร์ด้วย ความรู้วิชาการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ และแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเช่นกัน

2. การวิจัยช่วยให้เข้าใจปัญหา และช่วยในการแก้ปัญหา ในสังคมหรือระบบเศรษฐกิจหนึ่ง ๆ มักมีปัญหามากหลายประการ อันเนื่องมาจากสภาพความสมดุลของทรัพยากร และความ ต้องการต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา

3. การวิจัยช่วยในการกำหนดนโยบาย เพื่อการอยู่ดีกินดี และมีเสถียรภาพของสังคมในประเทศหนึ่ง ๆ มักมีการกำหนดนโยบายในด้านต่าง ๆ ของตนขึ้น

4. การวิจัยช่วยในการวางแผน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การวางแผนธุรกิจเอกชน หรือแม้แต่การวางแผนในด้านยุทธศาสตร์ นักวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล และข่าวกรองที่ถูกต้อง การวิจัยจะช่วยให้ผู้วางแผนมีข้อมูลอย่างถูกต้องในการวางแผนกลยุทธ์ และมาตรการในการป้องกันแก้ไข

5. การวิจัยช่วยในการตัดสินใจของนักบริหาร ไม่ว่านักบริหารในระดับรัฐบาล หรือนักธุรกิจ บุคคลประเภทนี้มีหน้าที่ในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ

6. การวิจัยช่วยให้ทราบผลและข้อบกพร่องในการดำเนินงาน กล่าวคือ เมื่อมีการกำหนดนโยบาย แผนการหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ การดำเนินการในด้านต่าง ๆ อาจสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องตามนโยบาย ตามแผน หรือตามวัตถุประสงค์ของโครงการก็ได้ การวิเคราะห์ วิจัยจะช่วยให้ทราบผลการดำเนินการ อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ ของนโยบาย แผนการ หรือของโครงการได้ และผลการวิจัยจะช่วยชี้แนวทางในการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิภา ศรีไพโรจน์ (2545) กล่าวว่า วิทยานิพนธ์มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. วิทยานิพนธ์ช่วยให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ มากขึ้นทั้งทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติ
2. วิทยานิพนธ์สามารถใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และยุติธรรม
3. การทำวิทยานิพนธ์จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และสามารถใช้นำมาปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากกว่าการคาดคะเน

4. การวิจัย และวิทยานิพนธ์สามารถช่วยในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน และการตัดสินใจปัญหาหรือการวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหารให้ได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว

5. การวิจัยสามารถตอบคำถามที่คลุมเครือให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น

6. การวิจัยจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนักวิชาการ ให้มีการใช้ผลการวิจัยและทำงานค้นคว้าวิจัยต่อไป

7. การทำวิทยานิพนธ์จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์เพื่อ การปรับปรุงหรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

8. การวิจัยทำให้มีผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

9. การทำวิทยานิพนธ์จะช่วยกระตุ้นบุคคลให้มีเหตุผล รู้จักคิด และค้นคว้าหาความรู้ อยู่เสมอ

10. การทำวิทยานิพนธ์จะช่วยให้มีเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกิดขึ้น อยู่ตลอดเวลา ซึ่งอำนวยความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์เป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยว่า การวิจัยมีประโยชน์มากต่อการดำเนินชีวิต ต่อการปฏิบัติงาน และต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยจะยกตัวอย่างประโยชน์ของการวิจัยให้เห็นดังต่อไปนี้

1. ช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิทยาการ ผลของการวิจัยจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นการขยายวงความรู้ให้กว้างขวางออกไป ช่วยให้นักวิจัยเข้าใจสถานการณ์ ปรากฏการณ์ และ พฤติกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2. ช่วยให้นักพบทฤษฎีและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้นักวิจัยดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและสะดวกสบาย

3. ช่วยพิสูจน์หรือตรวจสอบความถูกต้อง และความเป็นจริงของกฎเกณฑ์ หลักการ และ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีผู้ค้นพบแล้ว

4. สามารถนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรง เช่น ใช้ในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม หรือใช้ในการวินิจฉัยสั่งการ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ประโยชน์ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ จะมีความสำคัญต่อ การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน นอกจากจะเป็นการสร้างความรู้หรือทฤษฎีขึ้นแล้ว ยังช่วยในการแก้ปัญหา ให้แก่นักวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำวิทยานิพนธ์ ทางด้านสังคมศาสตร์จะช่วยแก้ปัญหการอยู่ ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมมนุษย์ได้ ซึ่งสรุปประโยชน์ของการทำ วิทยานิพนธ์โดยทั่วไป ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ในด้านวิทยาการ เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์ ช่วยให้มีการค้นคว้า หาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม ทำให้วิทยาการเจริญขึ้น และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้วิจัย ผู้ใช้เอกสาร การวิจัย ตลอดจนผู้ที่ทำวิจัยต่อไปด้วย

2. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ โดยตรง เช่น การแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคลและองค์การ

3. สามารถอาศัยความรู้ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ไปใช้ในการปฏิบัติโดยทั่วไปได้และยังสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และวินิจฉัยสั่งการตามปกติโดยทั่วไปได้อีกด้วย

4. เป็นการกระตุ้นให้บุคคลทั่วไปหันมาสนใจงานวิจัยมากขึ้น ทั้งในการใช้ และการทำวิจัย ซึ่งแสดงถึงความสนใจในการใช้เหตุผลมาอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นด้วย

5. ผลการวิจัยโดยรวม จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางตรง และทางอ้อม

ขั้นตอนและกระบวนการทำวิทยานิพนธ์โดยทั่วไป

ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์โดยทั่วไป ไม่ว่านิสิตจะศึกษาในสถาบันใดก็ตาม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ ขั้นการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ และขั้นการสอบและเผยแพร่วิทยานิพนธ์ (ปัทมาพร เอ็นบำรุง, 2546, หน้า 7-10)

1. **ขั้นการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์** อาจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ และการจัดทำและนำเสนอโครงการวิทยานิพนธ์

1.1 การกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ หัวข้อวิทยานิพนธ์ (Thesis Topic) หมายถึง เรื่องที่นิสิตจะทำวิทยานิพนธ์ นิสิตสามารถค้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสนใจจากทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความวารสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ เว็บไซต์ หรือปริกษาอย่างไม่เป็นทางการกับอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คาดว่าจะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยทั่วไปนิสิตมักมีหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่สนใจหลายหัวข้อ และในแต่ละหัวข้อก็อาจคิดได้หลายแง่มุม ทำให้นิสิตผ่านการเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์หลายครั้งก่อนที่จะสามารถกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมได้

1.2 การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยทั่วไปคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก (Major Advisor) และกรรมการอีก 1-2 ซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (Co-advisor) การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษา

1.3 การจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ โครงร่างวิทยานิพนธ์หรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ (Thesis Outline) หมายถึง แผนงานการทำวิทยานิพนธ์อย่างคร่าว ๆ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นอย่างย่อ ๆ ในหัวข้อวิทยานิพนธ์และเพื่อให้คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันการศึกษาสามารถเข้าใจแนวคิดโดยรวมของวิทยานิพนธ์ที่นิสิตจะทำอย่างพอเป็นสังเขป

เพื่อพิจารณาตัดสินว่าสมควรให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ และสามารถให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ (Thesis Proposal) ต่อไป

โครงร่างวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ ประเด็นปัญหาการวิจัย วิธีการวิจัย ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน และประมาณการค่าใช้จ่าย นิสิตควรจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จและนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาโดยเร็วภายหลังจากการลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ อย่างไรก็ตามก็ตีบางสถาบันการศึกษาอาจกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่นิสิตจะต้องนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ก็ได้

1.4 การจัดทำและนำเสนอโครงการวิทยานิพนธ์ โครงร่างวิทยานิพนธ์ เป็นแผนงานการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีรายละเอียดที่แสดงว่านิสิตได้ศึกษาค้นคว้าในหัวข้อวิทยานิพนธ์นั้นมาอย่างดี โครงร่างวิทยานิพนธ์ควรเป็นงานเขียนที่มีความสมบูรณ์และผ่านการให้คำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเมื่อได้รับอนุมัติโครงการวิทยานิพนธ์แล้วถือเป็นข้อผูกพันระหว่างนิสิตกับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และมหาวิทยาลัยว่าการทำวิทยานิพนธ์จะดำเนินการไปตามแผนงานที่วางไว้ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ การปรับเปลี่ยนอาจทำได้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

โครงร่างวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ประเด็นปัญหาการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กำหนดการดำเนินงานวิจัย ทรัพยากรที่ใช้ และแนวทางในการเสนอรายงานวิทยานิพนธ์

นิสิตควรจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จและนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาโดยเร็ว ภายหลังจากที่โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับความเห็นชอบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันการศึกษาให้ความเห็นชอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ก่อนดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป อย่างไรก็ตามก็ตีบางสถาบันการศึกษาอาจกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่นิสิตจะต้องนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ก็ได้

2. ขั้นตอนการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ อาจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อยได้แก่ การดำเนินการวิจัยตามโครงร่างวิทยานิพนธ์ และการจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์

2.1 การดำเนินการวิจัยตามโครงร่างวิทยานิพนธ์ หลังจากที่ได้โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับความเห็นชอบจากสถาบันการศึกษาแล้ว นิสิตสามารถเริ่มดำเนินการวิจัยตามแผนที่กำหนดไว้ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยเริ่มจากการออกแบบและสร้างเครื่องมือการวิจัยรวมทั้งการวางแผนและเตรียมการ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นนิสิตจะต้องนำร่างเครื่องมือการวิจัยที่ได้ออกแบบและสร้างขึ้น พร้อมทั้งแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย และแผนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้

ความเห็นชอบ ในกรณีที่มีการปรับแก้ไข นิสิตจะต้องดำเนินการปรับแก้ไขตามความเห็นของ คณะกรรมการฯ ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ก่อนที่จะนำเครื่องมือการวิจัยนั้นไปใช้งาน หลังจากรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จ นิสิตจะต้องนำเสนอผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วย

ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ นิสิตควรทำงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และควรรายงานผลการดำเนินงานให้ คณะกรรมการฯ ทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อคณะกรรมการฯ จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันกาล ในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้น

2.2 การจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์ หลังจากที่ได้ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์แล้ว นิสิตสามารถเริ่มจัดทำ ร่างรายงานโครงการวิทยานิพนธ์ตามรูปแบบที่แต่ละสถาบันการศึกษากำหนด โดยเน้นที่เนื้อหา ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสนอผลการวิจัยการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งโดยทั่วไปมักอยู่ในบทที่ 4 และบทที่ 5 ของรายงานวิทยานิพนธ์ สำหรับเนื้อหาในบทที่ 1-3 ซึ่งโดยทั่วไปมักเกี่ยวกับบทนำ (Introduction) การปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยหรือการปริทัศน์วรรณกรรม (Literature Review) และระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) นั้น นิสิตสามารถนำโครงการวิทยานิพนธ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงให้ สมบูรณ์ รวมทั้งอาจเพิ่มเติมหรือตัดทอนเนื้อหาในกรณีที่จำเป็นด้วย

ในขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์นี้ นิสิตควรทำงานใกล้ชิดกับอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รวมทั้งรับข้อคิดความเห็นและคำแนะนำของอาจารย์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ร่าง รายงานวิทยานิพนธ์ที่ดี

หลังจากการจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ นิสิตจะต้องนำเสนอร่างรายงาน วิทยานิพนธ์ดังกล่าวต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อรับข้อคิดความเห็นและคำแนะนำ ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์และ พร้อมที่จะนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาต่อไป

3. ขั้นตอนการสอบและเผยแพร่วิทยานิพนธ์ อาจแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การสอบ วิทยานิพนธ์การแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์และการนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ และการเผยแพร่วิทยานิพนธ์

3.1 การสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากทีมนิสิตจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จและ ได้นำเสนอร่างรายงานดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษาแล้ว สถาบันการศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการ ขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์” ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วยกรรมการที่

ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันการศึกษานั้น

การนำเสนอร่างรายงานวิทยานิพนธ์ดังกล่าวถือเป็น “การสอบวิทยานิพนธ์” (Thesis Defense) ซึ่งนิสิตจะต้องแสดงความสามารถในการนำเสนอผลการวิจัย รวมทั้งกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ของตน และสามารถตอบข้อซักถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและชัดเจน อย่างไรก็ตาม นิสิตควรคำนึงว่าการสอบวิทยานิพนธ์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ นิสิตได้นำเสนอผลการวิจัยโดยมีคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทำหน้าที่ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้น นิสิตจึงควรเตรียมตัวให้พร้อมที่จะนำเสนอผลงานรวมทั้งพร้อมที่จะตอบข้อซักถามและรับความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการฯ เพื่อนำมาปรับปรุงงานวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ต่อไป นอกจากนี้ยังควรสร้างบรรยากาศของการสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความเป็นมิตรด้วย

3.2 การแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์และการนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ หลังจากการสอบวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ นิสิตต้องดำเนินการแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์ตามข้อคิดเห็นและคำแนะนำจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจึงนำเสนอร่างรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับแก้ไขกลับไปยังคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงสามารถจัดทำเป็นรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาต่อไป

3.3 การเผยแพร่วิทยานิพนธ์ หลังจากนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว นิสิตควรนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบบทความวิจัยเพื่อนำลงในวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจนำเสนอในการประชุมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน นำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

ที่มาของปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 26-27) กล่าวถึงที่มาของปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ไว้ ดังนี้

1. ความสนใจของตนเอง ปัญหาที่เราจะทำวิจัยบางครั้งก็เกิดจากความสนใจของตนเอง ส่วนมากเป็นปัญหาทางวิชาการที่กำลังเรียนหรือสนใจอยู่ ผู้ที่จะทำการวิจัยต้องพยายามคิดว่าวิชาที่เราเรียนหรือสนใจอยู่นี้มีปัญหามาสนใจอะไรบ้าง และควรจะศึกษาปัญหาที่อยู่ในสาขาวิชาที่ตนเรียนโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะเราสามารถรู้ลึกซึ้งได้ อันจะเป็นเหตุให้แปลความจริงผิดพลาดไป

2. การเตรียมงาน มีปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นขณะที่เราเตรียมงาน การเตรียมงานเป็นการวางแผนชนิดหนึ่ง ย่อมจะไม่ราบรื่นเสมอไปนัก แม้แต่เตรียมงานสอนก็ยังเกิดปัญหา เพราะต้องอาศัยความคิดหลายอย่างมาผสมผสานหรือสังเคราะห์เสียใหม่ การเตรียมเขียนรายงาน การเตรียมจัดงาน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีปัญหามาให้ผู้เตรียมงานได้คิด ปัญหาเหล่านี้สามารถนำมาเป็นหัวข้อปัญหาในการวิจัยได้

3. การอ่านหนังสืออุเทศ ปัญหาที่จะนำมาวิจัยย่อมเกิดจากการอ่านกว้างขวาง เช่น อ่านตำราหลัก อ่านงานวิจัยที่มีมาก่อน อ่านคำปราศรัยของบุคคลสำคัญ อ่านคำวิพากษ์วิจารณ์หรืออ่านผลการอภิปรายปัญหาปัจจุบัน เป็นต้น การอ่านหนังสือที่สำคัญ ๆ อย่างพินิจพิจารณา ย่อมทำให้เกิดปัญหาบางประการพอเป็นแนวทางในการวิจัยได้เหมือนกัน

4. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ในงานวิจัยที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีอยู่ตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยเสนอแนะปัญหาบางประการไว้ ส่วนใหญ่จะอยู่ตอนท้าย ๆ งานวิจัย การเสนอแนะทั้งท้ายไว้แต่ละปัญหาย่อมจะเป็นหนทางที่ดีในการคิดปัญหาใหม่ได้สะดวกขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและหลักสูตร ปัจจุบันเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการศึกษามาก การนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาวัสดุและเครื่องมือช่วยให้คนมีการเรียนรู้เร็วขึ้น เหล่านี้เป็นทางนำมาซึ่งปัญหาที่จะทำการวิจัยได้ เพียงปัญหาในห้องเรียนเดียวก็มีอยู่มากมาย โดยเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อความเหมาะสมบางประการของแต่ละภูมิภาคด้วยแล้ว ปัญหาที่จะต้องทำการวิจัยย่อมมีอยู่มากด้วย

6. ปัญหาของผู้อื่น ปัญหาพวกนี้ได้แก่ ปัญหาที่เจ้าของทุนวิจัยมีโครงการให้ เช่น สถาบัน กรม โรงเรียน มูลนิธิ สมาคม หรือชุมชน อาจมีปัญหามาให้ช่วยวิจัยก็ได้ การพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ เป็นทางนำไปคิดปัญหาได้เหมือนกัน งานวิจัยที่ผ่านมาบางเรื่องประชาชนไม่ยอมรับ หรือสร้างความขัดแย้งกันขึ้นอย่างรุนแรง ปัญหาแบบนี้ก็นำมาวิจัยดูใหม่ได้เพื่อหาข้อยุติใหม่ เรียกว่าเป็นการทำวิจัยเพื่อพิสูจน์ดูงานวิจัยเก่าว่ามีความบกพร่องอะไรหรือไม่นั่นเอง

ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรแผน ก. ไม่สามารถสำเร็จการศึกษา หรือหากสำเร็จการศึกษาได้ก็ล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนด ก็เนื่องมาจากไม่สามารถเสนอวิทยานิพนธ์ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เพราะวิทยานิพนธ์เป็นผลงานทางวิชาการชิ้นใหญ่และมีความสำคัญที่จะแสดงสติปัญญา ความรู้ความสามารถในการค้นคว้า วิเคราะห์

สังเคราะห์ความรู้ โดยนำความรู้ที่ศึกษาตลอดหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ และจัดนำเสนอเป็นรูปแบบรายงานเป็นเล่มตามมาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งนิสิตต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด จริงจัง และต่อเนื่อง อีกทั้งนิสิตยังต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากสถาบันการศึกษา ครอบครัว และสังคมแวดล้อมของนิสิตด้วย

การทำวิทยานิพนธ์มักประสบปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเรื่องหรือหัวข้อวิทยานิพนธ์ ทักษะเกี่ยวกับการทำวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขาดการวางแผนและบริหารเวลาที่ดี และขาดเงินทุนในการทำวิทยานิพนธ์ ดังมีรายละเอียดพร้อมแนวทางแก้ไขดังนี้

1. ปัญหาในการกำหนดเรื่องหรือหัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำหนดเรื่องหรือหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมถือเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นปัญหาลำดับแรกที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เพราะการกำหนดเรื่องหรือหัวข้อจะนำไปสู่การกำหนดขอบข่าย และแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ได้ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเรื่องหรือหัวข้อวิทยานิพนธ์มีมากมาย เช่น หัวข้อกว้างเกินไปจนไม่สามารถกำหนดขอบข่ายของปัญหาได้ หรือแคบเกินไปจนไม่ควรทำเป็นวิทยานิพนธ์ หรือเป็นหัวข้อที่น่าสนใจแต่ยากต่อการหาข้อคำตอบหรือหาคำตอบไม่ได้ หรือเป็นหัวข้อที่นิสิตไม่ถนัด ไม่สนใจ หรือไม่มีความรู้ ความสามารถ หรือเป็นหัวข้อที่สามารถหาคำตอบได้โดยไม่ต้องทำวิจัย หรือเป็นหัวข้อที่ไม่มีความสำคัญและไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือเป็นหัวข้อที่ซ้ำซ้อนกับหัวข้อที่มีผู้ทำวิจัยมาแล้ว เป็นต้น

แนวทางการกำหนดเรื่องหรือหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสม

1. ควรเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและความสนใจของนิสิต กล่าวคือควรเป็นหัวข้อที่นิสิตมีความรอบรู้อยู่บ้าง ทั้งความรู้ที่ได้จากการศึกษาตามหลักสูตร หรือจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ เพราะจะทำให้นิสิตมีความมั่นใจว่าจะสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และมีความต้องการที่จะได้รับคำตอบในขอบข่ายของปัญหาเรื่องนั้น ๆ อย่างจริงจัง ด้วยกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ การเลือกหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของนิสิตยังจะช่วยเป็นแรงจูงใจ และผลักดันให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ได้แล้วเสร็จด้วยดี

2. ควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการทำวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ กล่าวคือควรเป็นหัวข้อที่มีความเป็นไปได้และสามารถทำวิจัยให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยอาจต้องคำนึงถึงขอบเขตของการวิจัย วิธีการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลา และงบประมาณที่ใช้ หัวข้อวิทยานิพนธ์บางหัวข้ออาจต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ใช้วิธีการวิจัยที่ซับซ้อน และเสียค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งไม่เหมาะสมจะนำมาเป็นหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์เพราะจะทำให้

ไม่สามารถประสบผลสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ และสำเร็จการศึกษาได้ตามระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร

3. ควรเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญ และไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่น นิสิตควรพิจารณาว่าหัวข้อที่จะเลือกทำวิทยานิพนธ์นั้นมีความสำคัญ เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย รวมถึงต้องไม่เป็นหัวข้อที่ซ้ำซ้อนกับเรื่องที่มีผู้ทำวิจัยมาแล้ว

4. ควรพิจารณาถึงความสนใจและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ถือเป็นปัจจัยสำคัญของการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นในการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ นิสิตจึงควรคำนึงด้วยว่าจะสามารถหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีความสนใจและความเชี่ยวชาญในเรื่องหรือหัวข้อนั้น ๆ ได้หรือไม่

หลังจากกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์แล้ว นิสิตจะต้องกำหนดขอบข่ายการวิจัยให้มีความชัดเจนและเหมาะสมด้วย กล่าวคือต้องไม่กว้างจนเกินไปจนไม่สามารถทำวิจัยได้ครอบคลุมปัญหาทุกประเด็นในหัวข้อได้ และไม่แคบจนเกินไปจนไม่มีความสำคัญ ไม่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ หรือไม่จำเป็นต้องดำเนินการด้วยการทำวิจัย

2. ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการทำวิจัย

ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการทำวิจัยประกอบด้วย การค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวิธีการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การพัฒนาเครื่องมือการวิจัยที่ไม่ใช่แบบสอบถาม การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล และการเขียนวิทยานิพนธ์

2.1 ปัญหาในการค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิสิตมักมีปัญหากับการค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการทบทวนและประมวลความรู้ที่มีอยู่เพื่อพัฒนาและสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนิสิตมักขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ขาดทักษะการสืบค้นข้อมูลที่ต้องจากแหล่งนั้น ๆ แหล่งสารสนเทศที่สำคัญในที่นี้อาจได้แก่ ห้องสมุดในสถาบันการศึกษา หรือศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร (Resource Center) ของหน่วยงานทางวิชาการหรือ แหล่งสารสนเทศจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยบริการเวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web: www) หรือที่รู้จักกันว่า เว็บไซต์ (Website) ซึ่งถือเป็นแหล่งสารสนเทศขนาดใหญ่ที่ให้ข้อมูลที่ครอบคลุมสารสนเทศทุกประเภทและมีข้อมูลจำนวนมากมายและหลากหลาย ที่นิสิตสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

2.2 ปัญหาในการกำหนดวิธีการวิจัย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสม การตัดสินใจว่าจะใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบใดดี ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนมากน้อยเพียงใด ควรใช้อะไรเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากรวบรวมข้อมูลมาได้

แล้วจะดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร จึงจะสอดคล้องและสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

2.3 ปัญหาในการเขียนวิทยานิพนธ์ นิติระดับบัณฑิตศึกษามักมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนวิทยานิพนธ์ ขาดการศึกษาถึงรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์ ขาดทักษะในการเขียนวิทยานิพนธ์ จับประเด็นหลักในการเขียนไม่ได้ การเรียบเรียงข้อเขียนหรือข้อค้นพบของผู้อื่นให้เป็นสำนวนของตน ขาดทักษะการใช้ภาษาที่มีลักษณะเป็นภาษาเขียนทางวิชาการ ไม่สามารถเขียนเนื้อหาให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันได้ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิธีการเขียนอภิปรายผลในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบของตนเองกับหลักวิชาความรู้ ทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาทักษะการทำวิจัย

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทแหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่มากมาย ที่สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ โดยสะดวกและรวดเร็วกว่าในอดีตมาก โดยอาจขอคำแนะนำในการสืบค้นด้วยตนเอง หรือรับบริการการช่วยสืบค้นจากบรรณารักษ์ หรือนักเอกสารสนเทศของห้องสมุดในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรเรียนรู้วิธีการสืบค้น ข้อมูล และฝึกทักษะในการค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสืบค้นจากเว็บไซต์ที่มีอยู่อย่างมากมาย ทั้งเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลอ้างอิงพื้นฐาน และเว็บไซต์ที่เป็นเครื่องมือช่วยค้น (Search Engines) ประเภทต่าง ๆ เช่น Google Yahoo เป็นต้น

2. นิติต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์เป็นอย่างดี โดยใช้ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาหาคว้าคว้าด้วยเรื่องของการวิจัย และการใช้สถิติเพื่อการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ที่ได้ศึกษาผ่านมาแล้วเป็นพื้นฐานความรู้ ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กับเรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์ และที่สำคัญก็คือการพบปะปรึกษาหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ควรหมั่นศึกษาและอ่านผลงานทางวิชาการ ผลงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ยิ่งอ่านมากเท่าใดยิ่งดี เพราะนอกจากจะได้มีโอกาสติดตามความรู้หรือข้อค้นพบใหม่ ๆ แล้ว ยังเกิดความคุ้นเคยและซึมซับรูปแบบการนำเสนอและการใช้ภาษา คำศัพท์ทางวิชาการในการเขียนรายงานการวิจัย นิติควรหมั่นสังเกตวิธีการนำเสนอ การเรียบเรียงเนื้อความ การใช้ภาษา ข้อความ คำศัพท์ การนำเสนอข้อมูลหรือผลการวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์ของตนเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ นิติต้องหมั่นฝึกฝน พัฒนาทักษะ และฝึกเขียน

โดยเฉพาะการเขียนเนื้อหาในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การเขียนสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผล ภายใต้การดูแลและปรึกษาหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด

3. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อยกย่องให้คำแนะนำ ปรึกษาและสนับสนุนเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงจะเป็นผู้อนุมัติรายละเอียดโครงการ วิทยานิพนธ์ของนิสิตด้วย ดังนั้นนิสิตจะต้องมีการนัดหมายอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพบปะ พูดคุยและปรึกษาหารือตั้งแต่การกำหนดหัวข้อจนกระทั่งเสร็จสิ้นการทำวิทยานิพนธ์

นิสิตมักมีปัญหาในการนัดหมายกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพราะอาจารย์บางท่าน มีภารกิจมากจนไม่มีเวลาว่างที่จะให้นิสิตได้มีโอกาสพบปะ หรือบางครั้งนักศึกษาเองก็มีภาระ หน้าที่ในงานของคนที่ต้องปฏิบัติ เพราะต้องทำงานไปด้วยศึกษาไปด้วย ทำให้เวลาที่จะว่างตรงกัน ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนิสิตมีน้อยเต็มที โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนิสิตอยู่ใน ต่างจังหวัด การเดินทางก็อาจไม่สะดวกเพราะต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในบางกรณีอาจ เป็นปัญหาเกี่ยวกับแนวความคิด แนวทางและวิธีการที่แตกต่างกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิต ก็อาจทำให้การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตล่าช้าหรืออาจไม่เสร็จสิ้นได้

แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ก่อนที่นิสิตจะเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก นอกจากต้องพิจารณาจาก ความสนใจและความรู้ความเชี่ยวชาญที่ตรงกับหัวข้อวิทยานิพนธ์แล้ว อาจต้องพิจารณาและ คำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะทำงานและปรึกษาหารือร่วมกันได้กับนิสิต บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลักอาจเต็มใจรับนิสิตอยู่ในที่ปรึกษา แต่จะต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่มี ความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นมาร่วมดูแลและให้คำปรึกษาดูแล แต่ที่สำคัญก็คือทีมอาจารย์ที่ ปรึกษาควรมีความเห็นในเรื่องวิจัยของนิสิตไปในแนวทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน นิสิตควรนัดหมายอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อร่วมกันพิจารณา การทำวิทยานิพนธ์ทุกครั้งพร้อม ๆ กัน เป็นระยะ ๆ เพื่อนิสิตจะได้ปรับแก้ไขในคราวเดียวกัน ไม่ต้องเสียเวลาปรับแก้ไขหลายครั้ง ตามความเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แต่ละคน

นอกจากนั้น นิสิตต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีการติดต่อสื่อสารทั้งที่มีลักษณะเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งนอกจากจะ ใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้าแล้ว อาจใช้วิธีการโทรศัพท์ หรือการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอจะเป็นการบังคับในตัวนิสิตต้องดำเนินการใน

เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตเป็นระยะ ๆ และนิสิตก็สามารถปรับแก้ไขจุดอ่อนหรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้ อย่างทันทั่วทั้ง

4. ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะในระบบการศึกษาทางไกลที่ส่วนใหญ่เป็นผู้มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติงานประจำควบคู่ไปกับการศึกษา ทำให้ไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทกับการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ ในขณะที่ความเป็นจริงแล้ว การทำวิทยานิพนธ์ไม่ว่าในระดับใด นิสิตจำเป็นต้องอุทิศเวลาให้อย่างต่อเนื่องและมากพอ การไม่รู้จักรวางแผนและจัดสรรเวลาที่ดีจึงกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตจำนวนมากไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ด้วยเหตุผลว่าไม่มีเวลาเพียงพอ แต่หากพิจารณาให้ดี เวลาของแต่ละคนมีเท่ากัน เพียงแต่ว่าใครจะสามารถบริหารและจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่ากันต่างหาก

แนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

นิสิตต้องยอมรับและอุทิศเวลาส่วนหนึ่งเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ต้องรู้จักวางแผนและบริหารจัดการเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด โดยอาจดำเนินการดังนี้ (ปีทมาพร เอ็นบำรุง, 2546)

1. กำหนดเป้าหมายช่วงเวลาการสำเร็จการศึกษา นิสิตควรวางแผนการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาใด การกำหนดเป้าหมาย ช่วงเวลาสำเร็จการศึกษานั้นควรกระทำตั้งแต่แรกเข้าศึกษาหรืออย่างช้าอาจกระทำเมื่อเริ่มทำวิทยานิพนธ์ก็ได้ การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวเป็นเสมือนสัญญาที่นักศึกษาทำไว้กับตนเองว่าจะมุ่งมั่นทำวิทยานิพนธ์ ให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด และเป็นแรงผลักดันให้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี

2. กำหนดกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ หลังจากกำหนดเป้าหมายช่วงเวลาที่ต้องการสำเร็จการศึกษา ควรกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมช่วงเวลาที่ชัดเจนในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้น โดยขอความเห็นและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก แผนกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัตินั้นควรเป็นแผนกิจกรรมรายสัปดาห์ที่ยืดหยุ่นเพียงพอที่นิสิตจะสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีผลกระทบต่อการกิจหรือกิจกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การงาน และสังคมมากจนเกินไป อย่างไรก็ตามก่อนที่จะกำหนดแผนกิจกรรมเป็นรายสัปดาห์ได้นั้น นิสิตอาจจำเป็นต้องประมาณการเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมเสียก่อน

3. ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ เมื่อได้เป้าหมายและแผนกิจกรรมในการทำวิทยานิพนธ์แล้ว นิสิตควรปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด และจัดทำตารางเวลา

เฉพาะเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ไว้เพื่อตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอว่าในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์นั้นได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้มากน้อยเพียงใด หากพบว่าปฏิบัติล่าช้ากว่าแผนที่วางไว้ก็ต้องเร่งรัดให้เร็วขึ้น หากมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับแผนก็ต้องดำเนินการโดยเร็ว

การที่นิสิตรู้จักวางแผน บริหารจัดการเวลา และปฏิบัติตามแผนได้อย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ ย่อมมั่นใจได้ว่าจะสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ได้ประสบผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างแน่นอน

องค์ประกอบที่มีผลต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

กระบวนการเรียนการสอน โดยทั่วไปนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

1. ผู้สอน คือ ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาสาระไปสู่ผู้เรียน ด้วยเทคนิคและวิธีการหลากหลายวิธีซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหา ตัวผู้สอน กลุ่มผู้เรียน และบรรยากาศการเรียน สภาพห้องเรียน
  2. ผู้เรียน คือ ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน
  3. เนื้อหาสาระ คือ ประเภทของเนื้อหาในรายวิชาเรียนต่าง ๆ
  4. สภาพแวดล้อม คือ หลักสูตร ระเบียบกฎเกณฑ์ การจัดการเรียนการสอน
- มีการนำแนวคิดกระบวนการเรียนการสอนโดยทั่วไป มาประยุกต์กับองค์ประกอบที่มีผล

ต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ กล่าวคือ

ผู้สอน คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้เรียน คือ ผู้วิจัยซึ่งมีคุณลักษณะและสภาพแวดล้อม ความรู้ความสามารถของการทำวิทยานิพนธ์

เนื้อหาสาระ คือ การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อม คือ การบริหารวิชาการของสถาบัน การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุด ภาควิชา บัณฑิตวิทยาลัย รวมถึงข้อกำหนดกฎหมายต่าง ๆ

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารตำรางานวิจัยและสอบถามนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จสรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

1. ด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อมของนิสิต
2. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของนิสิต
3. ด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน
4. ด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
5. ด้านการบริการทางวิชาการของสถาบัน

ด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อมของผู้วิจัย

สมาคมวิจัยของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญ ๆ ของนักวิจัยผู้ประสบผลสำเร็จในการวิจัย ซึ่งมักจะมีบุคลิกภาพและความสามารถ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 22-23)

ด้านอารมณ์และแรงขับ (Emotional Factor-drive) ผู้ที่จะทำการวิจัยจะต้องคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความอยากรู้อยากเห็นอันเกิดจากแรงขับภายในของตน
2. มีความสุขที่จะแสดงออก เสนอความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
3. มีความรู้สึกว่างานนั้นมีคุณค่าจริงต่อตนเองและคนอื่น

ด้านการตัดสินใจและบังคับตน (Volition-Control) ผู้ที่จะเป็นนักวิจัยได้ คุณสมบัติด้านนี้ ก็มีความสำคัญมาก อาจจะแยกมองในด้าน

1. สิ่งที่เรามองเห็นได้ชัด เช่น
  - 1.1 มีความกล้าคิด
  - 1.2 มีความอดทน ไม่เบื่อง่าย
  - 1.3 เปิดเผย ใจกล้า
  - 1.4 ถ่อมตัว ไม่ยกตนข่มท่าน
  - 1.5 ซื่อสัตย์ต่อหลักวิชา
2. ในแง่พลังทั่ว ๆ ไป เช่น
  - 2.1 มีแนวทางของตนเอง เช่น คิดอย่างอิสระ
  - 2.2 รู้จักประมาณตน เช่น รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถของตน
  - 2.3 รู้จักควบคุมตนเองได้
3. ในแง่ความนึกคิด เช่น
  - 3.1 เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่าธรรมชาติมีกฎ การเปลี่ยนแปลง เหตุและผล
  - 3.2 เกี่ยวกับตน เชื่อว่าตนมีศักยภาพ เข้าใจสังคม และเข้าใจการควบคุม
  - 3.3 เกี่ยวกับโอกาส เชื่อว่ามีโอกาสที่จะค้นหาความจริงได้ เพื่อประโยชน์แก่ตนและ

สังคม

สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 142) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการวิจัย เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มเป็น ลักษณะของกลุ่มนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. มีความคิดอิสระ ริเริ่มและสร้างสรรค์
2. มีความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน
3. มีความมุ่งมั่น ต้องการทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จโดยเร็ว
4. มีความละเอียด รอบคอบ ในการทำวิจัย
5. ใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ
6. ศึกษาค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ

นอกจากลักษณะนิสัยส่วนบุคคลของนิสิตแล้ว ยังมีสภาพแวดล้อมอื่นของนิสิตได้แก่ งบประมาณ จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น พบว่า นิสิตที่สำเร็จการศึกษาใน 4 ภาคเรียน ส่วนใหญ่มีงบประมาณในการทำวิทยานิพนธ์เพียงพอ ส่วนนิสิตกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5-6 ภาคเรียน มีงบประมาณในการทำวิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่างบประมาณในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งเช่นกันที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคเรียน ดังที่ จรรยา สุวรรณ (2524 อ้างถึงใน สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 142) ได้กล่าวไว้ว่า งบประมาณในการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โครงการวิจัยนั้น ๆ สำเร็จได้ด้วยดี นอกจากนี้ Montgomery (1970 อ้างถึงใน สิริรัตน์ คุณจักร, 2539, หน้า 143) ได้ศึกษา ความแตกต่างในด้านที่ไม่ใช่ลักษณะทางเขาวนัปัญหาของนิสิต ชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีอัตราการเสี่ยงต่อความสำเร็จทางการเรียนสูง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน พบว่า นิสิตที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มีปัญหาด้านการเงินสภาพความเป็นอยู่ และการหารายได้น้อยกว่านิสิตที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ในขณะที่ ทรงศรี สนธิทรัพย์ (2522 อ้างถึงใน สิริรัตน์ คุณจักร, 2539, หน้า 145) พบว่า นิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่จะสำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรมีปัญหาส่วนตัวมากกว่านิสิตนักศึกษาที่จะสำเร็จตามกำหนดเวลาของหลักสูตรในหมวดการเงิน บ้านที่พักอาศัยและสภาพความเป็นอยู่ครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ ปิยะกมลนันท (2529, หน้า 147) พบว่า นิสิตคณะนิเทศศาสตร์กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาด้านการเงินมากกว่ากลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร สำหรับสภาพส่วนตัวในด้านภาระรับผิดชอบในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจและการเงิน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู และมีปัญหาด้านภาระรับผิดชอบในครอบครัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะและสภาพแวดล้อมของนิสิต ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น การวางแผน การบริหารเวลา ภารกิจทางด้านครอบครัว ภารกิจทางด้านหน้าที่การงานประจำ ความวิตกกังวล งบประมาณ สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย และสุขภาพอนามัยเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

ความรู้ความสามารถทางวิชาการของผู้วิจัย

กริสนา นกสกุล (2531, บทคัดย่อ) กล่าวว่าไว้ว่า ในด้านประสบการณ์ทางวิชาการของนักศึกษาพบว่า การเลือกหัวข้อปริญญานิพนธ์ให้ตรงกับความสนใจ มีความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัย มีความรู้ในสถิติสำหรับการวิจัยมาก เป็นผู้ที่สามารถทำปริญญานิพนธ์ได้สำเร็จโดยเร็วกว่า

สมาคมวิจัยของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของนักวิจัยผู้ประสบความสำเร็จในงานวิจัย ซึ่งมักจะมีบุคลิกภาพและความสามารถ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 22-23)

1. ความสามารถในการเลือก ค้นหา และเลือกใช้ความรู้จากงานวิจัยที่แล้วได้อย่างรวดเร็ว
2. มีความรู้ความสามารถที่จะใช้กระบวนการทดลองที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและมีความสามารถในการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และตรรกวิทยาในการทดลอง
3. มีทักษะในการใช้เครื่องมือการทดลองที่เหมาะสม
4. มีทักษะในวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล รู้ว่าข้อมูลใดใช้สถิติแบบใด และยังสามารถเขียนและแปลกราฟได้ดีด้วย
5. มีความสามารถที่จะสรุปผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มีทักษะในการทดสอบ วิจารณ์พิจารณาและพยากรณ์ข้อมูล และจัดระบบข้อมูล ตลอดจนวิธีรายงานผล

สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 140) กล่าวว่าไว้ว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษาในเรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์ ความสามารถในการอ่านภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ทักษะการเขียนภาษาไทย ความสามารถในการเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคเรียน โดยนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5-6 ภาคเรียน จะมีปัญหาในด้านความรู้ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้ โดยเฉพาะปัญหาในการอ่านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และปัญหาในการเขียนภาษาไทย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ได้แก่ การหาหัวข้อเรื่องเพื่อทำวิทยานิพนธ์ได้ตรงกับความรู้ ความสามารถในการเขียนหัวข้อและโครงการวิทยานิพนธ์ ความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล ความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถทางด้านสถิติการวิจัย ในการอภิปรายผลและเสนอแนะการวิจัย เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

ด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน

กัญญา วีระวรรณ (2536, หน้า 229) ศึกษาปัญหาการเรียนการสอน และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตสาขาการบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านสถิติและการวิจัย นักศึกษายังขาดทักษะจึงควรเพิ่มหลักสูตรด้านวิชาสถิติและการวิจัย โดยเฉพาะหัวข้อการแปลผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย ที่นักศึกษามีปัญหามากในการทำวิทยานิพนธ์

สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 141) กล่าวว่า ภาควิชาควรจะเน้นการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพื่อสามารถที่จะนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้ และควรเน้นการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง การเลือกเทคนิค และการวิเคราะห์ทางสถิติควบคู่ไปด้วย เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการเลือกเทคนิคและการวิเคราะห์ทางสถิติที่เหมาะสมกับงานวิจัยในแต่ละเรื่อง ซึ่งจะเป็ปัจจัยช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสำเร็จศึกษาภายใน 4 ภาคเรียน

พิกุล เอกวรรณ (2541, หน้า 116) กล่าวว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของหลักสูตร และข้อกำหนดของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาบางสาขาวิชาต้องเรียนวิชาพื้นฐานก่อนการเรียนวิชาปกติ และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาบางสาขาวิชาต้องเรียนวิชาสำรองควบคู่กับวิชาปกติทำให้มีจำนวนหน่วยกิตมาก นิสิตเกิดความเครียดและวิตกกังวลต่อผลการเรียนในรายวิชาที่เรียน กล่าวจะสอบประมวลความรู้ไม่ผ่าน โดยเฉพาะการสอบวิชาภาษาอังกฤษที่มีปัญหาสอบไม่ผ่าน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาบางสาขาวิชาที่ในหลักสูตรการเรียนการสอนบังคับให้นิสิตต้องฝึกงานด้วย และนอกจากนั้นการที่ต้องเรียนในภาคเรียนที่ 4 ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างไม่เต็มที่ นิสิตไม่มีเวลาในเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ต้องเสียเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นปัจจัยทำให้สำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ ความทันสมัยของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร การจัดตารางการเรียนการสอน ชั่วโมงว่างสำหรับการค้นคว้าในแต่ละสัปดาห์ ความทันสมัยและจำนวนเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมาเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์

ด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ชนิษฐา ทองสติด (2538, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ในด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ การเลือกอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มี

ความสามารถตรงกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ทำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่สามารถให้คำปรึกษาในเรื่องการสร้างเครื่องมือได้ทำให้มีปัญหาในการวิทยานิพนธ์

สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 133) กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1. ความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับ
  - 1.1 เรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์
  - 1.2 ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 1.3 การใช้ภาษาเขียน
2. เวลาในการให้คำปรึกษา
3. การให้กำลังใจนิสิต
4. ความสามารถในการชี้แจงเหตุผลกับคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะ

คณะกรรมการสอบโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษาส่วนใหญ่ให้คำปรึกษาแนะนำทุกขั้นตอน และช่วยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนะ กองไตรย์ (2537, หน้า 62) พบว่า การที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีบารมีหรืออำนาจต่อรองเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิตได้รับการอนุมัติ

พิกุล เอกวางกูร (2541, หน้า 115-116) กล่าวว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาให้คำปรึกษาและพบยาก เนื่องจากมีภาระงานมากทั้งด้านงานสอนและงานวิจัย และบางครั้งต้องเดินทางไปต่างประเทศบ่อย ทำให้นิสิตกับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีเวลาไม่ตรงกัน เมื่อหลาย ๆ ครั้งเข้าก็เกิดปัญหาเข้าอาจารย์ยาก ประกอบกับมีนิสิตให้ดูแลหลายคนทำให้การอ่านงานแต่ละครั้งใช้เวลานาน ต้องรอเป็นเดือนกว่าจะได้งานกลับมา และการที่นิสิตเลือกอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนได้ประเด็นปัญหาและทำเรื่องที่อาจารย์ไม่ถนัด และไม่สามารถให้คำปรึกษาได้ การให้คำปรึกษาจึงไม่กระจำรวมทั้งกรณีที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความเห็นไม่ตรงกันทำให้บางคนต้องเปลี่ยนคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พอสรุปได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์มาก ดังนั้น นิสิตจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบว่าที่สำคัญได้แก่ การเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความสามารถให้ตรงกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ทำ

ความรับผิดชอบเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อนิสิต ตารางเวลาชั่วโมงว่างของอาจารย์ที่ปรึกษา การนัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ การให้คำปรึกษาแนะนำ ในด้านการค้นคว้าเอกสารตำรา กระบวนการหรือลำดับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ การให้ คำแนะนำปรึกษาด้านการสร้างเครื่องมือ การให้คำแนะนำทางด้านสถิติและวิธีการวิจัย การประมวลผลและสรุปผล การตรวจแก้ไข การเขียนและภาษาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มี คุณสมบัติครบถ้วนก็จะทำให้มีผลต่อการสำเร็จในการทำ วิทยานิพนธ์

ด้านการบริการทางวิชาการของสถาบัน

ถาวร จันทศิริ (2539, หน้า 39) กล่าวว่าไว้ว่า การให้บริการด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการสำเร็จ ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ จะต้องมีความสามารถในการใช้แหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ เช่น ห้องสมุดประจำคณะ และ หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอยู่หลายแหล่งแต่สิ่งที่สำคัญ คือ การให้บริการในเรื่องของเวลา เปิด-ปิด จำนวนหนังสือ การบริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเหล่านี้ก็มีส่วนประกอบสำหรับการทำ วิทยานิพนธ์เช่นกัน

สิริรัตน์ คุณจักร (2539, หน้า 41) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหารงานวิชาการของภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะและบัณฑิตวิทยาลัย เป็นองค์กรที่มีความสำคัญโดยตรงต่อการทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากทั้งสามองค์กรนี้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการอนุมัติ โครงร่างวิทยานิพนธ์และการอนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณา และถ้าหากใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานมาก ก็อาจส่งผล กระทบต่อระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ได้เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเสนอแนะ หัวข้อวิทยานิพนธ์ และการออกหนังสือ เพื่อติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ ด้วย ซึ่งถ้าหากได้รับการสนับสนุนจากทั้งสามองค์กรนี้เป็นอย่างดีก็อาจจะช่วยให้ นิสิตระดับ มหาบัณฑิต ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ทันภายในเวลา 4 ภาคการศึกษา

พิกุล เอกวางกูร (2541, หน้า 20) กล่าวว่าไว้ว่า การให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น องค์ประกอบที่มีผลต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งนิสิตจะต้องค้นคว้าหาข้อมูลประกอบ การทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุด แห่งชาติ ห้องสมุดสภาวิจัย ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย และห้องสมุดของกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่นักศึกษาจะทำ วิทยานิพนธ์ได้จึงมีความจำเป็นมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอจะสรุปได้ว่า การบริการทางด้านวิชาการของสถาบันมีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต นิสิตจะต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถาบันจัดให้ นักศึกษาผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ หน่วยงานต่าง ๆ สำนักหอสมุดกลาง ภาควิชา บัณฑิตวิทยาลัย เครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ ช่วงเวลาในการเปิดให้บริการ จำนวนหนังสือที่ให้ยืมต่อครั้ง ระยะเวลาที่ให้ยืมหนังสือต่อครั้ง จำนวนบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ตำราเอกสาร วารสารทางวิชาการเพื่อค้นคว้าข้อมูล การให้ข้อมูลและชี้แนะเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขั้นตอนการขอรับคำร้องและเอกสารต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดของกลุ่มในการจัดทำวิทยานิพนธ์ การติดต่อสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์ การติดต่อสอบถามข้อมูลผ่าน Web Board การติดต่อสอบถามข้อมูลโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ การ Download แบบฟอร์มคำร้องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ การขอรับทุนอุดหนุนสำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ สถานที่ อุปกรณ์ในการสอบวิทยานิพนธ์ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการสอบวิทยานิพนธ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

จริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำวิทยานิพนธ์

การทำวิทยานิพนธ์ถือเป็นรายงานการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิจัยที่เป็นความรู้หรือแนวคิดใหม่ในวงวิชาการหรือวิชาชีพ หากงานวิทยานิพนธ์ที่จัดพิมพ์และเผยแพร่สู่สาธารณชนมีกระบวนการดำเนินงานที่มีความถูกต้อง นำเสนอสิ่งที่จริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงก็จะนำไปสู่การแก้ไขพัฒนาได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้าม หากการดำเนินการเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องตรงต่อจริยธรรม มุ่งแต่เพียงผลประโยชน์ ความสะดวก ความรวดเร็วในการดำเนินการ อาจเกิดผลกระทบทั้งในทางบวกหรือทางลบต่อบุคคล สังคม หรือประเทศชาติได้ กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ที่จะให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ กล่าวคือนอกจากจะต้องดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยที่ถูกต้องแล้ว จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ทำวิทยานิพนธ์ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

ในปัจจุบันแวดวงของสังคมนักการวิจัยได้มุ่งให้ความสำคัญในประเด็นปัญหาเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นอย่างมาก ต่างพยายามเรียกร้องป้องกันไม่ให้นักวิจัยดำเนินการวิจัยที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคมในทุกระดับ โดยได้มีการกำหนดเป็นจรรยาบรรณและแนวทางปฏิบัติในการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยทั่วไป ดังนั้นการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตจึงต้องตระหนักและระมัดระวังการกระทำใด ๆ ในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ที่อาจหมิ่นเหม่และก่อให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัย

จริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งการประพฤติที่ดีงาม โดยมีคุณธรรมซึ่งหมายถึงสิ่งที่ดีในจิตใจ เป็นสิ่งที่ควบคุมจริยธรรม ส่วนจรรยาบรรณถือเป็นส่วนย่อยของจริยธรรม ซึ่งหมายถึงประมวลความประพฤติอันเหมาะสม หรือแนวทางที่ควรประพฤติในการประกอบวิชาชีพที่กลุ่มบุคคลในวิชาชีพนั้น ๆ กำหนดขึ้นไว้ให้ผู้ประกอบวิชาชีพยึดถือและประพฤติปฏิบัติ เป็นการควบคุมตนเอง เพื่อรักษาและส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ ศักดิ์ศรีของสมาชิกในวิชาชีพ และวิชาชีพโดยรวม โดยอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ จรรยาบรรณเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่สัมพันธ์กับคุณธรรม จริยธรรม

พระราชวรมณี (ประยูร มีฤกษ์ ชนมจิตโต, 2541) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยว่า นักวิจัยที่มีจรรยาบรรณจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรก นักวิจัยต้องมีสายคาที่ยาวไกล มีสติปัญญา ประการที่สอง นักวิจัยต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำวิจัย และประการที่สาม นักวิจัยต้องมีนิสัยดี เป็นที่เชื่อถือ นักวิจัยควรคิดเสมอว่างานวิจัยจะให้ประโยชน์อะไรต่อสังคม ชี้นำอะไรต่อสังคม

บุญเลิศ ศุกคติก (2547, หน้า 20-21)) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณการวิจัย โดยระบุถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณการวิจัยสื่อสารมวลชน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิจัยโดยความสมัครใจ (Voluntary) และโดยได้รับความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้อง (Consent) หลักปฏิบัติทั่วไป บุคคลมีสิทธิที่จะปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในการวิจัยหรืออาจบอกเลิกเมื่อไรก็ได้ การมีส่วนร่วมในการทดลอง การสำรวจ หรือการสัมภาษณ์เฉพาะเจาะจง (Focus Group) จะต้องเป็นไปโดยสมัครใจ การบังคับโดยวิธีใดก็ตามไม่พึงกระทำ นอกจากความสมัครใจของผู้ร่วมโครงการแล้ว นักวิจัยควรจะได้รับคามยินยอมจากบุคคลนั้นเสียก่อน โดยมักเป็นความยินยอมอย่างไม่เป็นทางการ ยกตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์ นอกจากผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องสมัครใจแล้ว เขาควรทราบด้วยว่าการสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณสักเท่าไร จะมีการสัมภาษณ์รอบถัดไปด้วยหรือไม่ หรือจะมีกิจกรรมอื่นเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ เป็นต้น

2. การปกปิดและการหลอกลวง (Concealment and Deception) ในการวิจัยเชิงทดลอง มักจะปรากฏว่านักวิจัยปกปิดความจริงหรือหลอกลวงผู้ถูกทดลองโดยใช้ข้อมูลเท็จบอ โดยหลักจรรยาบรรณแล้ว วิธีการปกปิดความจริงและการหลอกลวงไม่ถูกต้องและขัดต่อจริยธรรมการวิจัย แต่ก็มีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อย ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มผู้ถูกทดลองไม่ค่อยจะเต็มใจให้ความร่วมมือหรือยินยอมตามที่นักวิจัยต้องการ

การหลอกลวงก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ นอกจากจะเปลี่ยนสภาพของกลุ่มบุคคลที่ถูกทดลองจาก “ความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ” ไปสู่ “ความเป็นวัตถุที่ถูกบังคับควบคุม” แล้ว กลุ่ม

บุคคลที่เคยถูกหลอกลวงมาก่อน จะเกิดความรู้สึกฝังใจว่าพวกเขาจะต้องถูกหลอกลวงอีกในการวิจัยทดลองครั้งต่อไป สมาคมวิชาชีพจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association หรือ APA) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติใน ค.ศ. 1992 ว่า

2.1 การหลอกลวงไม่ควรนำมาใช้ ยกเว้นแต่จะมีเหตุผลว่าผลการวิจัยจะก่อให้เกิดคุณค่าประโยชน์มากและไม่มีวิธีเลือกปฏิบัติอย่างอื่น

2.2 ในกรณีที่ต้องใช้วิธีการหลอกลวง ควรชี้แจงให้กลุ่มผู้ถูกทดลองทราบทันทีทันใด

3. การปกป้องสิทธิส่วนบุคคล (Protection of Privacy) ปัญหาการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลมักจะปรากฏบ่อยในกรณีการวิจัยเชิงสำรวจและสังเกตการณ์ภาคสนาม มากกว่าการทดลองในห้องปฏิบัติการ ในภาคสนามผู้สังเกตการณ์อาจสัมผัสกับบุคคลในสถานที่สาธารณะ โดยที่บุคคลนั้นไม่รู้ตัวล่วงหน้า เช่น บุคคลกำลังดูโทรทัศน์ที่สนามบินในสถานที่สาธารณะ บางกรณีอาจก่อให้เกิดปัญหาจริยธรรม เช่น เป็นการสมควรหรือไม่ที่นักวิจัยคอยด้อม ๆ มอง ๆ อยู่หน้าร้านเช่าวิดีโอโดยทำทีว่าสนใจจะเช่าวิดีโอ แต่ความจริงแล้วคอยสำรวจดูว่าใครบ้างเช่าวิดีโอตามกอนาเจอร์

โดยหลักจรรยาบรรณแล้ว ผู้ตอบคำถามหรือผู้ให้ข้อมูลในการสำรวจมีสิทธิที่จะทราบว่าสิทธิส่วนตัวของเขาจะได้รับการคุ้มครอง หรือใครบ้างจะสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เขาให้ไป นักวิจัยสามารถปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล 2 วิธีด้วยกัน คือ

3.1 การปกปิดชื่อของผู้ให้ข้อมูล (Anonymity) และ

3.2 การปกปิดข้อมูลเป็นความลับ (Confidentiality)

4. การวิเคราะห์และการรายงานผลข้อมูล (Data Analysis and Reporting) นอกจากประเด็นปัญหาสำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว จรรยาบรรณการวิจัยเกิดขึ้นในช่วงทำการวิเคราะห์และรายงานผลข้อมูล ปัญหาที่เกิดขึ้นช่วงนี้ปรากฏเห็นได้ชัดเจนและหลักปฏิบัติก็ง่ายชัดเจนด้วยเช่นกัน กฎเกณฑ์ที่ยึดปฏิบัติตลอดมาก็คือ นักวิจัยจะต้องมีจิตสำนึกทางจริยธรรมและพันธกรณีทางด้าน จิตใจที่จะหลีกเลี่ยง “การปลอมแปลง” ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นแบบสอบถามหรือการสังเกตการณ์ในห้องทดลองจะแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนผิดไปจากข้อเท็จจริงมิได้ ขณะเดียวกัน นักวิจัยจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการวิเคราะห์และเสนอข้อมูลให้ถูกต้องและผิดพลาดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมนักวิจัย จึงได้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ชื่อเรื่อง “จรรยาบรรณนักวิจัย: แนวทางปฏิบัติ” เพื่อให้ให้นักวิจัยได้ใช้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาที่เหมาะสม และถือเป็นการประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้

เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย โดยระบุถึงจรรยาบรรณนักวิจัยไว้ทั้งหมด 9 ข้อ พร้อมแนวทางปฏิบัติดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541)

ข้อ 1 นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัยต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย การเลือกผู้เข้าร่วมทำวิจัย การดำเนินการวิจัย ตลอดจนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1.2 นักวิจัยต้องให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูล และความคิดเห็นที่นำมาใช้ในงานวิจัย

1.2 นักวิจัยต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย

1.2.1 นักวิจัยต้องเสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาในการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน

1.2.2 นักวิจัยต้องเสนอโครงการวิจัยด้วยความซื่อสัตย์โดยไม่ขอทุนซ้ำซ้อน

1.3 นักวิจัยต้องมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1.3.1 นักวิจัยต้องจัดสรรสัดส่วนของผลงานวิจัยแก่ผู้ร่วมวิจัยอย่างยุติธรรม

1.3.2 นักวิจัยต้องเสนอผลงานอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน

ข้อ 2 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงการวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

แนวทางปฏิบัติ

2.1 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย

2.1.1 นักวิจัยต้องศึกษาเงื่อนไข และกฎเกณฑ์ของเจ้าของทุนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

2.1.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ระเบียบและกฎเกณฑ์ ตามข้อตกลง
อย่างครบถ้วน

2.2 นักวิจัยต้องอุทิศเวลาทำงานวิจัย

2.2.1 นักวิจัยต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถและเวลาให้กับการทำงานวิจัย
เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์

2.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการทำวิจัย

2.3.1 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันควร และ
ส่งงานตามกำหนดเวลา ไม่ทำผิดสัญญาข้อตกลงจนก่อให้เกิดความเสียหาย

2.3.2 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เพื่อให้ผลอันเกิดจากการวิจัยได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อ 3 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้
ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และมีความรู้ความชำนาญหรือมีประสบการณ์ เกี่ยวเนื่องกับ
เรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความ หรือ
การสรุปที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

3.1 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำ
วิจัยอย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ

3.2 นักวิจัยต้องรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานวิจัยในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อ
ป้องกันความเสียหายต่อวงการวิชาการ

ข้อ 4 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มี
ชีวิต นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
คน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและมีปณิธานที่จะอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

แนวทางปฏิบัติ

4.1 การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำในกรณีที่ไม่มีความเสี่ยงอื่นเท่านั้น

4.2 นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช
ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

4.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การศึกษาและสังคม

ข้อ 5 นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลย และขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

แนวทางปฏิบัติ

5.1 นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย

5.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ในการทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง

5.3 นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ข้อ 6 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่า อคติส่วนตนหรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

6.1 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ

6.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง

6.3 นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัยโดยหวังประโยชน์ส่วนตน หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

ข้อ 7 นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง และไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ

แนวทางปฏิบัติ

7.1 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย

7.2 นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการ และสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกินความเป็นจริงโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง

7.3 นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบ ยืนยันในทางวิชาการ

ข้อ 8 นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น นักวิจัยพึงมีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

แนวทางปฏิบัติ

8.1 นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ

8.2 นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แก้ไขการทำวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยตามข้อแนะนำที่ดี เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อ 9 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ นักวิจัยพึงมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

แนวทางปฏิบัติ

9.1 นักวิจัยพึงไตร่ตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบและทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญของสถาบันและประโยชน์สุขของสังคม

9.2 นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

9.3 นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น และอุทิศเวลา ใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้ จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีส่วนสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป

กล่าวโดยสรุป ในการทำวิทยานิพนธ์นอกจากผู้ทำวิทยานิพนธ์จะต้องพิจารณาความถูกต้องในเชิงเนื้อหาวิชาการและเชิงรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์แล้ว ยังต้องตระหนักและระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาในเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย โดยผู้ทำวิทยานิพนธ์จะต้องทำวิทยานิพนธ์ภายใต้กรอบจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติของจรรยาบรรณดังกล่าวข้างต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พร พรหมหาราช (2545) ศึกษาเรื่องปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้นักศึกษาใช้เวลาในการศึกษาเกินกว่าแผนกำหนด การศึกษาของแต่ละหลักสูตร ทั้งนี้เพราะจากรายงานข้อมูลของหน่วยทะเบียนและประเมินผล การศึกษา เกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อปี 2542 พบว่ามือนักศึกษาถึงร้อยละ 93.1 ที่ใช้เวลาการศึกษาเกินกว่าหลักสูตรที่กำหนดไว้ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2542-2543 และภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 186 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่าและสอบถามแบบปลายเปิด สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 176 คน คิดเป็นร้อยละ 94.6 การวิเคราะห์ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แบ่งประเด็นปัญหาออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัวนักศึกษา ด้านความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา/ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ด้านแหล่งศึกษาค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัย ด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือห้องปฏิบัติการ และด้านขั้นตอน กฎระเบียบ ข้อบังคับฯ ของมหาวิทยาลัยและอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์จะพบปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ในแต่ละสาขาวิชาที่แตกต่างกันออกไป และสามารถสรุปปัญหาแต่ละด้านในภาพรวมของคณะ โดยเลือกเฉพาะปัญหาที่มีความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านส่วนตัวของนักศึกษา สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ
  - 1.1 การปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปในช่วงแรกและเร่งทำวิทยานิพนธ์ในช่วงท้าย
  - 1.2 ระยะเวลาที่ลาศึกษาต่อมีช่วงเวลาจำกัด (สำหรับนักศึกษาที่ลาศึกษาต่อ)
  - 1.3 การไม่มีเวลาเพียงพอในการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราหรือสื่อที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิจัย
2. ปัญหาด้านความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ
  - 2.1 การใช้ภาษาอังกฤษ ในการอ่าน เขียน ติดต่อสื่อสารหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในการทำวิทยานิพนธ์
  - 2.2 การหาหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์
  - 2.3 หน่วยกิตและเนื้อหากระบวนวิชาในหลักสูตรมีมากเกินไป

3. ปัญหาด้านเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ

- 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้ยาก ต้องใช้เวลานานหรือมีช่วงเวลาเฉพาะ
- 3.2 วิทยานิพนธ์ที่ได้รับมอบหมายมีเนื้อหายากเกินไป
- 3.3 วิทยานิพนธ์ที่ได้รับมอบหมายมีขอบเขตกว้างเกินไป

4. ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา/ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในภาพรวมแล้ว นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษา/ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไม่เป็นปัญหาต่อการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความพึงพอใจในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมาก ซึ่งถือได้ว่าการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นจุดแข็งของคณะวิทยาศาสตร์ แต่มีบางสาขาที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหา สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ

- 4.1 อาจารย์ที่ปรึกษามีภาระงานมากเกินไป
- 4.2 อาจารย์ที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการที่ปรึกษาไม่ให้อิสระทางความคิดเห็นใน

การทำวิจัย

- 4.3 ความไม่สะดวกในการเข้าพบหรือขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ปัญหาด้านแหล่งค้นคว้าในมหาวิทยาลัย สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ

- 5.1 ความไม่เพียงพอของจำนวนหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
- 5.2 ความไม่เพียงพอของจำนวนหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการ หนังสืออ้างอิงภาษาไทย
- 5.3 ตำรา วารสารทางวิชาการ หนังสืออ้างอิงเก่าหรือล้าสมัย

6. ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ

- 6.1 ความไม่เพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ หรือ สารเคมี ในห้องปฏิบัติการ
- 6.2 ความไม่เพียงพอของจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ
- 6.3 ความไม่สมบูรณ์ของเครื่องมือ อุปกรณ์ ในห้องปฏิบัติการ

7. ปัญหาด้านขั้นตอน กฎระเบียบ ข้อบังคับฯ และปัญหาอื่น ๆ สิ่งที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาใน 3 อันดับแรกคือ

- 7.1 ความไม่รู้ ไม่เข้าใจ เกี่ยวกับขั้นตอน กฎระเบียบในการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์
- 7.2 ความไม่รู้ ไม่เข้าใจ เกี่ยวกับขั้นตอน กฎระเบียบในการสอบวิทยานิพนธ์

7.3 ความไม่เหมาะสมของช่วงเวลา ในการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง)

เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมของปัญหาทั้ง 7 ด้านพบว่าปัญหาด้านแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยเป็นปัญหาที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยจะเป็นสิ่งช่วยในการสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้เป็นไปตามแผนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ดังนั้นคณะวิทยาศาสตร์ควรพิจารณาให้ความสำคัญและการสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดซื้อหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการ ด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้พอเพียงสำหรับการสืบค้นข้อมูลทางวิชาการแก่นักศึกษา ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือห้องปฏิบัติการ ปัญหาด้านขั้นตอน กฎระเบียบ ข้อบังคับฯ ของมหาวิทยาลัย ปัญหาด้านความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาด้านเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

ทิพย์วัลย์ อ่อนใจงาม (2546) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การวิจัยครั้งนี้จำแนกตามตัวแปรเพศ สาขาวิชาการศึกษา สถานภาพการทำวิทยานิพนธ์ และภูมิภานาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ และมีภูมิภานาอยู่ในต่างจังหวัดจำนวน 273 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า

- 1.1 นักศึกษาหญิงใช้แหล่งสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชาย
- 1.2 นักศึกษาที่ศึกษาสาขาวิชาต่างกัน ใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน
- 1.3 นักศึกษาที่มีสถานภาพการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน ใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ธัญญกรณ์ เลาหะเพ็ญแสง (2546) ศึกษาลักษณะและวิธีการสืบค้นข้อมูล ปัญหาการสืบค้นข้อมูล และหาวิธีแก้ไขปัญหาการสืบค้นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตเป็นวิธีการสืบค้นที่นักศึกษาใช้มากที่สุด ปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดคณะและห้องสมุดกลางคือ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะหนังสือทั่วไป วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระ ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตที่เด่นชัดคือ จำนวนคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการและมีความเร็วต่ำ ส่วนการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม

ฐานข้อมูลออนไลน์ มีปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น ปัญหาในเรื่องความไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นและทักษะการสืบค้น ความไม่ชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศของนักศึกษา ทำให้มีปัญหาการสืบค้นจากหนังสือทั่วไปภาษาต่างประเทศ วารสารภาษาต่างประเทศ ฐานข้อมูลซีดีรอมและฐานข้อมูลออนไลน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้ระบุวิธีแก้ไขปัญหาในการสืบค้น และปัญหาอื่น ๆ คือ ควรเน้นการใช้ภาษาอังกฤษในขณะกำลังศึกษา จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มเติมให้ทันสมัย และมีความหลากหลาย จัดระบบเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อดึงและกระจายทรัพยากรสารสนเทศซึ่งกันและกันให้มากขึ้น อบรมการสืบค้นข้อมูล สำหรับนักศึกษาภาคพิเศษควรจัดอบรมวันเสาร์-อาทิตย์ด้วย ควรจัดเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาเพิ่มเติม เปิดบริการห้องสมุดล่วงเวลา โดยเฉพาะห้องสมุดคณะต่าง ๆ เพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต และปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยมากขึ้น

วิจิตร ประยูรวงษ์ (2547) ศึกษาการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ แหล่งสารนิเทศ รูปแบบ เนื้อหา ภาษา และปัญหาในการใช้สารนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า พระนักศึกษามหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อการทำรายงาน เพื่อติดตามข่าวสาร และเพิ่มพูนความรู้เพื่อการปฏิบัติงานและเพื่อการบริการสังคมในระดับมาก พระนักศึกษานี้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย ใช้เกณฑ์ความถูกต้องเที่ยงตรงในการเลือกแหล่งสารนิเทศใช้ตำราเรียน ใช้เนื้อหาประวัติพระพุทธศาสนา และใช้ภาษาของสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปัญหาในการใช้สารนิเทศที่พระนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่สะดวกในการใช้สารนิเทศร่วมกับชมราวาสเพราะติดในเรื่องสมณเพศผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ศินีนาฏ ยมวรรณ (2547) ศึกษาสภาพปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา กรณีศึกษาห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการค้นหาวิตานิพนธ์ ด้านการจัดวิทยานิพนธ์ ด้านการบริการวิทยานิพนธ์ และด้านอาคารสถานที่ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการห้องสมุดในห้องอ่านวิทยานิพนธ์ จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้วิทยานิพนธ์สูงสุดเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ใช้วิทยานิพนธ์เพื่อค้นคว้าประกอบการเขียนรายงานและวิทยานิพนธ์ ผู้ใช้มีความถี่ในการใช้วิทยานิพนธ์ที่ไม่แน่นอน และใช้วิทยานิพนธ์ที่จัดพิมพ์ระหว่าง 1-5 ปี โดยได้ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์จากการใช้คู่มือวิทยานิพนธ์และจากตัวเล่มวิทยานิพนธ์

เมื่อศึกษาถึงสภาพการใช้วิทยานิพนธ์ พบว่า โดยภาพรวมและรอบด้านอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านปัญหาพบว่า ผู้ใช้ไม่สามารถค้นหาวิทยานิพนธ์ให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการจริง ๆ ได้ วิทยานิพนธ์เล่มใหม่นำมาจัดเรียงขึ้นชั้นล่าช้า ไม่สามารถยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุดได้ และไม่มีโต๊ะนั่งอ่านเฉพาะบุคคลในห้องวิทยานิพนธ์

ชโรชินี ชัยมินทร์ (2549) ศึกษาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงสภาพการใช้ ปัญหา และความต้องการในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์จากกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 280 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการค้นหาความรู้หรือเพิ่มทักษะเกี่ยวกับสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากการแนะนำหรือสอนวิธีการใช้จากเพื่อน มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์รายงานและวิทยานิพนธ์สาเหตุที่ใช้เนื่องจากสืบค้นได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยสืบค้นจากเว็บค้นหาข้อมูล (Search Engine) มีความถี่ในการค้นหาข้อมูลสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ใช้เวลาในการสืบค้นครั้งละมากกว่า 1 ชั่วโมง จัดเก็บข้อมูลที่สืบค้นได้ไว้ในสื่อบันทึกข้อมูลแบบพกพา (Handy Drive/ Flash Drive) และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการในระดับปานกลาง

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จะใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้ใช้น้อยที่สุดคือ ฐานข้อมูลหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาที่พบในระดับมากที่สุดคือ ปัญหาความเร็วในการดึงข้อมูลเป็นไปอย่างล่าช้า และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีเอกสารฉบับเต็ม ส่วนความต้องการนักศึกษาคือ ต้องการให้เพิ่มความเร็วในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และต้องการให้มีปริมาณสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้นและตรงกับสาขาที่กำลังเรียนหรือทำวิทยานิพนธ์อยู่ในส่วนของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อเอกสารฉบับเต็ม ให้ห้องสมุดแนะนำแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อเอกสารฉบับเต็ม เพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลและบริการอินเทอร์เน็ต รวมถึงเพิ่มความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้อย่างรวดเร็ว

สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่านิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือทำวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ โดยนิสิตที่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

เห็นว่าได้รับสารสนเทศที่มีความทันสมัย ด้านประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้พบว่า ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มากที่สุดคือ ScienceDirect ฐานข้อมูลภาคออนไลน์ที่ใช้คือ IFD Newscip Online ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเดียวที่ห้องสมุดบอกรับ รวมทั้งฐานข้อมูลออนไลน์ที่ใช้มากที่สุดคือ Dissertation Abstract Online (DAO) และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มากที่สุดคือ Digital Content Management System: DCMS นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตมีการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง และส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของเอกสารฉบับเต็ม ด้านปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ด้านผู้ใช้ ด้านวิธีการใช้และการสืบค้นข้อมูล และปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์และระบบเครือข่าย

Klobas (1995) ศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในด้านความถูกต้อง แม่นยำ ความทันสมัย ความสัมพันธ์ของสารสนเทศและความง่ายในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ สามารถวัดคุณภาพของสารสนเทศได้ ซึ่งคุณภาพของสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งความสามารถของผู้ใช้ก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่จะวัดได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศหรือไม่

Hohenwallner (1996) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในการค้นหาและการได้รับสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิจัยของนักศึกษาทุกคณะในมหาวิทยาลัยซอลส์เบอร์รี่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่อสมัยใหม่ และสื่อที่ต้องใช้เทคนิคในการค้นหา เช่น การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ ในปริมาณน้อย แต่ใช้วิธีการค้นหาสารสนเทศแบบเดิม แหล่งสารสนเทศที่สำคัญที่ใช้เพื่ออ้างอิงในงานวิจัยพบว่า ยังคงใช้สารสนเทศจากวารสาร และหนังสือเป็นหลัก นักศึกษาให้ความเห็นว่าระบบหมวดหมู่ในบัตรรายการและรายการบรรณานุกรมที่เป็นสิ่งพิมพ์ดูเอะอะ ระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่จะทำให้เกิดเทคนิคในการค้นหาสารสนเทศใหม่ ซึ่งผู้วิจัยขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งนักศึกษาก็ให้ความสนใจและคาดว่าในอนาคตจะมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในการค้นหาสารสนเทศจากคอมพิวเตอร์มากขึ้น

Ray and Day (1998) ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ระดับการใช้และความรู้ลึกของนักศึกษาที่มีต่อทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาที่ศึกษามีผลต่อทัศนคติที่มีต่อทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นซีดี-รอม และจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

ข้อจำกัดด้านเวลาและขาดทักษะการค้นคว้าสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ในด้านที่สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ในเวลาอันรวดเร็ว ร้อยละ 70.3 เชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดให้บริการไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 60.3 เชื่อว่าสามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเกิดจากการพยายามทดลองจากความผิดพลาดหรือได้รับคำแนะนำจากนักศึกษาอื่น ผลการเปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละมหาวิทยาลัย แต่แตกต่างกันในสาขาวิชาที่ศึกษา ทั้งนี้สิ่งที่อาจมีผลต่อการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการศึกษาระดับปริญญาตรี สารสนเทศที่สืบค้นได้จากอิเล็กทรอนิกส์ การประชาสัมพันธ์และแนะนำทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์จะมีประสิทธิภาพต่อการเลือกใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา

Kavli and Mikki (2006) ศึกษาเรื่องการทำให้นิสิตสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ที่ดีได้: การเชื่อมโยงการเก็บข้อมูลกับกระบวนการเขียน โดยได้นำทฤษฎีเรื่องรูปแบบการเก็บข้อมูลของกับวิธีการเขียนของ Berry (1996) มาปฏิบัติจริงจากโครงการเรื่อง การรู้ภาษาดิจิทัลผ่านการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น: การสืบค้นข้อมูลและการใช้แหล่งข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์ โดยพัฒนาระบบการเรียนรู้จากเว็บไซต์ซึ่งถูกออกแบบมาเป็นพิเศษเพื่อนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนทางไกล ซึ่งกระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญหลักเพราะการเข้าสู่แวดวงวิชาการได้ต้องอาศัยทักษะทางการเขียนและการเก็บข้อมูล เพื่อเป็นวิธีการในการเสนองานวิจัยของตน

การศึกษานี้มุ่งเน้นเรื่องกระบวนการเขียนของนิสิตควบคู่กับกระบวนการสืบค้น ซึ่งเริ่มแรกจะเน้นที่กระบวนการเก็บข้อมูลของ Carol แล้วจึงใช้วิธีการของ Bean เพื่อแสดงถึงกระบวนการเขียน การจะเริ่มเขียนคำรา (Text) จำเป็นต้องรู้ว่าข้อมูลใดมีส่วนช่วยในโครงการและการเขียนนอกจากนี้ยังคำนึงถึงเรื่องเครื่องมือการเขียนออนไลน์ เช่น บล็อก และอภิปรายถึงจุดประสงค์ของเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเขียน การนำเสนอความคิดและการได้รับผลตอบรับในสถานะที่มั่นใจเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ในตอนท้ายได้กล่าวถึงบทบาทของบรรณารักษ์ในแวดวงการเรียนรู้โดยรวม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์
ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและ
ภาคพิเศษ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 332 คน ประกอบด้วย

1. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์
2. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หมายถึง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และคณะโลจิสติกส์
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	477	62
คณะศิลปกรรมศาสตร์	21	3
คณะศึกษาศาสตร์	1,082	139

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี		
คณะวิทยาศาสตร์	349	45
คณะวิศวกรรมศาสตร์	116	15
คณะโลจิสติกส์	163	21
วิทยาศาสตร์สุขภาพ		
คณะพยาบาลศาสตร์	243	31
คณะสาธารณสุขศาสตร์	56	7
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	70	9
รวม	2,577	332

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

2. สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ มีคุณ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิตติญาณสันต์ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงกมล อุ่นจิตติ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

5. ทดสอบแบบสอบถามเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการแจกแบบสอบถามให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและนำมาแก้ไขด้านความชัดเจนและความเหมาะสมของคำถามก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และผลของแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว มาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่เข้ามาใช้บริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา และอีกส่วนหนึ่งส่งไปที่คณะต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 332 ชุด และนิสิตตอบแบบสอบถามคืนมา จำนวน 288 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.74

การจัดกระทำข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา พร้อมแสดงค่าร้อยละ
2. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2, 3 โดยกำหนดค่าน้ำหนัก หรือคะแนน วัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีระดับให้เลือก 5 ระดับ คือ

ระดับ	5	หมายความว่า	มากที่สุด
ระดับ	4	“	มาก
ระดับ	3	“	ปานกลาง
ระดับ	2	“	น้อย
ระดับ	1	“	น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม และกรณีที่ต้องการแสดงจำนวนหรือปริมาณ

2. ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราประเมินค่า ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ค่า โดยกำหนดระดับคะแนนค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ มีความหมายดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2527, หน้า 43-45)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.51-5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
“	3.51-4.50	“	มาก
“	2.51-3.50	“	ปานกลาง
“	1.51-2.50	“	น้อย

3. เปรียบเทียบการใช้/ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทของนิสิต ใช้การวิเคราะห์ t-test

4. เปรียบเทียบการใช้/ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls)

3. ข้อคำถามที่เป็นปลายเปิด ในส่วนของข้อเสนอแนะของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เสนอเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และ การทำวิทยานิพนธ์
ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถาม
ไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2548-2550
ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย

1. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์
2. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หมายถึง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และคณะโลจิสติกส์
3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
และคณะโลจิสติกส์

โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มของเครชีและมอร์แกน ได้
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน และนิสิตตอบแบบสอบถามคืนมา จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ
86.74

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ และความหมายที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
F	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม
t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่ม
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และ
การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
กำลังศึกษาระดับปริญญาโท	248	86.10
กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก	40	13.90
รวม	288	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 86.10 และกำลังศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประเภทนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทนิสิต	จำนวน	ร้อยละ
ภาคปกติ	215	74.70
ภาคพิเศษ	73	25.30
รวม	288	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ประเภถนิตีของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นภาคปกติ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 74.70 และภาคพิเศษ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของคณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษา

คณะที่กำลังศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
คณะพยาบาลศาสตร์	30	10.41
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	50	17.36
คณะวิทยาศาสตร์	43	14.93
คณะวิศวกรรมศาสตร์	15	5.21
คณะสาธารณสุขศาสตร์	7	2.43
คณะศิลปกรรมศาสตร์	3	1.04
คณะศึกษาศาสตร์	112	38.89
คณะโลจิสติกส์	19	6.60
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	9	3.13
รวม	288	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าคณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังอยู่คือ คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 รองลงมาได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละกลุ่มสาขาวิชาของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์)	165	57.30
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และคณะโลจิสติกส์)	77	26.73

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา)	46	15.97
รวม	288	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มสาขาวิชาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสาขาวิชา
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 57.30 รองลงมาได้แก่ กลุ่ม
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 และกลุ่มสาขาวิชา
วิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.97 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 6 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. สื่อสิ่งพิมพ์				
1.1 หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาไทย	3.82	0.94	มาก	3
1.2 หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาต่างประเทศ	3.29	0.98	ปานกลาง	10
1.3 หนังสือวิชาการภาษาไทย	3.76	0.87	มาก	4
1.4 หนังสือวิชาการภาษาต่างประเทศ	3.51	0.91	มาก	7
1.5 หนังสืออ้างอิงภาษาไทย	3.49	1.03	ปานกลาง	8
1.6 หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ	3.40	1.10	ปานกลาง	9
1.7 วารสารทั่วไปภาษาไทย	3.60	1.06	มาก	5
1.8 วารสารทั่วไปภาษาต่างประเทศ	3.52	1.01	มาก	6
1.9 วิทยานิพนธ์ของสถาบันในประเทศ	3.87	1.10	มาก	2

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1.10 วิทยานิพนธ์ของสถาบันต่างประเทศ	3.21	1.24	ปานกลาง	11
1.11 รายงานการวิจัย	3.95	1.06	มาก	1
รวม	3.58	1.02	มาก	

จากตารางที่ 6 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รายงานการวิจัย ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์ของสถาบันในประเทศ ($\bar{X} = 3.87$) หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาไทย ($\bar{X} = 3.82$) และหนังสือวิชาการภาษาไทย ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์				
2.1 ฐานข้อมูลออนไลน์				
2.2.1 Science Direct	3.56	1.27	มาก	1
2.2.2 ProQuest Digital Dissertations	3.24	1.25	ปานกลาง	2
2.2.3 H.W. Wilson	2.96	1.26	ปานกลาง	3
2.2.4 ACM Digital Library	2.67	1.24	ปานกลาง	4
2.2.5 IEEE Xplore	2.25	1.21	น้อย	9
2.2.6 ISI Web of Science	2.41	1.23	น้อย	6
2.2.7 LexisNexis	2.18	1.06	น้อย	10
2.2.8 SpringerLink eJournal	2.34	1.13	น้อย	7
2.2.9 SpringerLink eBooks	2.44	1.24	น้อย	5
2.2.10 EBSCO Publishing's CINAHL	2.33	1.37	น้อย	8
รวม	2.63	1.22	ปานกลาง	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
2.2 E-book				
2.2.1 วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS)	3.71	1.27	มาก	1
2.2.2 NetLibrary	2.84	1.23	ปานกลาง	2
2.2.3 Springerlink	2.76	1.11	ปานกลาง	3
2.2.4 2eBook	2.63	1.28	ปานกลาง	4
รวม	2.98	1.22	ปานกลาง	
2.3 E-journal				
2.3.1 Journal Link	3.16	1.19	ปานกลาง	1
2.3.2 ACS Publications	1.97	1.18	น้อยที่สุด	7
2.3.3 Article Link	2.41	1.10	น้อย	4
2.3.4 Free E-Journal	2.42	1.21	น้อย	3
2.3.5 PubMed	2.43	1.43	น้อย	2
2.3.6 BioMetNet	2.26	1.31	น้อย	5
2.3.7 HighWire Press	2.23	1.11	น้อย	6
รวม	2.41	1.21	น้อย	

จากตารางที่ 7 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภท สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ Science Direct ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมาได้แก่ ProQuest Digital Dissertations ($\bar{X} = 3.24$) H.W. Wilson ($\bar{X} = 2.96$) และ ACM Digital Library ($\bar{X} = 2.67$) ตามลำดับ ด้าน E-book โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS) ($\bar{X} = 3.71$) รองลงมาได้แก่ NetLibrary ($\bar{X} = 2.84$) Springerlink ($\bar{X} = 2.76$) และ 2eBook ($\bar{X} = 2.63$) ตามลำดับ และด้าน E-journal โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ Journal Link ($\bar{X} = 3.16$) รองลงมาได้แก่ PubMed ($\bar{X} = 2.43$) Free E-Journal ($\bar{X} = 2.42$) และ Article Link ($\bar{X} = 2.41$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและ การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตารางที่ 8 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำ
วิทยานิพนธ์

ปัญหาการใช้หนังสือทั่วไป	ระดับปัญหาและอุปสรรค		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. หนังสือที่ต้องการมีเนื้อหาล้าสมัย	3.52	0.99	มาก	2
2. จำนวนหนังสือที่ต้องการศึกษาค้นคว้ามีน้อย	3.58	0.99	มาก	1
3. หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่นยืมไป	3.48	0.97	ปานกลาง	3
4. การจัดเรียงหนังสือบนชั้นวางสลับผิดที่	2.77	0.99	ปานกลาง	7
5. การจัดเรียงหนังสือขึ้นชั้นล่าช้า	2.72	0.99	ปานกลาง	8
6. ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามที่ค้นพบใน OPAC	3.05	1.13	ปานกลาง	6
7. หนังสือไม่ตรงกับสาขาที่ต้องการ	3.16	1.08	ปานกลาง	5
8. หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด	3.38	1.06	ปานกลาง	4
9. ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการ	2.13	1.11	น้อย	9
รวม	3.08	1.03	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ
การทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จำนวนหนังสือที่ต้องการศึกษาค้นคว้ามีน้อย ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมาได้แก่
หนังสือที่ต้องการมีเนื้อหาล้าสมัย ($\bar{X} = 3.52$) หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่นยืมไป ($\bar{X} = 3.48$) และ
หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.38$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสืออ้างอิง เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิง	ระดับปัญหาและอุปสรรค		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่มีเนื้อหาล้าสมัย	3.27	1.10	ปานกลาง	1
2. การจัดเรียงหนังสืออ้างอิงบนชั้นวางสลับผิดที่	2.57	1.02	ปานกลาง	4
3. การจัดเรียงหนังสืออ้างอิงขึ้นชั้นล่าช้า	2.46	0.92	น้อย	5
4. หนังสืออ้างอิงบางเล่มควรจัดเป็นหนังสือทั่วไป แต่นำมาจัดเป็นหนังสืออ้างอิงทำให้ยืมออกไม่ได้	2.86	1.13	ปานกลาง	2
5. ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามอ้างอิงที่ค้นพบใน OPAC	2.66	1.11	ปานกลาง	3
รวม	2.76	1.05	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสืออ้างอิง เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่มีเนื้อหาล้าสมัย ($\bar{X} = 3.27$) รองลงมาได้แก่ หนังสืออ้างอิงบางเล่มควรจัดเป็นหนังสือทั่วไป แต่นำมาจัดเป็นหนังสืออ้างอิงทำให้ยืมออกไม่ได้ ($\bar{X} = 2.86$) ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามอ้างอิงที่ค้นพบใน OPAC ($\bar{X} = 2.66$) และการจัดเรียงหนังสืออ้างอิงบนชั้นวางสลับผิดที่ ($\bar{X} = 2.57$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสาร เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาการใช้วารสาร	ระดับปัญหาและอุปสรรค		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด	3.34	1.08	ปานกลาง	1
2. วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ	3.24	1.04	ปานกลาง	2
3. ไม่ทราบวิธีการค้นหาบทความจากวารสาร	2.81	1.08	ปานกลาง	3
4. วรรณกรรมวารสารในห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย	2.69	1.11	ปานกลาง	4
รวม	3.02	1.07	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสาร เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.34$) รองลงมาได้แก่ วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ ($\bar{X} = 3.24$) ไม่ทราบวิธีการค้นหาบทความจากวารสาร ($\bar{X} = 2.81$) และ วรรณกรรมวารสารในห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย ($\bar{X} = 2.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิทยานิพนธ์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์	ระดับปัญหาและอุปสรรค		แปลความ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. วิทยานิพนธ์ที่ตรงกับความต้องการมีน้อย	3.44	1.14	ปานกลาง	1
2. ไม่พบตัวเล่มวิทยานิพนธ์ที่ค้นพบใน OPAC	2.91	1.17	ปานกลาง	2
3. ใช้เวลามากในการค้นหาวิทยานิพนธ์	2.86	1.13	ปานกลาง	3
4. ไม่ทราบรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่มีให้บริการ	2.79	1.20	ปานกลาง	4
รวม	3.00	1.16	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิทยานิพนธ์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิทยานิพนธ์ที่ตรงกับความต้องการมีน้อย ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมาได้แก่ ไม่พบ

ตัวเล่มวิทยานิพนธ์ที่ค้นพบใน OPAC ($\bar{X} = 2.91$) ใช้เวลามากในการค้นหาวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 2.86$) และไม่ทราบรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่มีให้บริการ ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ
การทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์	ระดับปัญหาและอุปสรรค			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับที่
1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกลยุทธ์การสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์	2.74	1.01	ปานกลาง	9
2. การใช้คำเพื่อใช้ในการสืบค้นไม่ตรงและไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ	2.97	0.99	ปานกลาง	3
3. ผลการสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ	2.97	0.97	ปานกลาง	4
4. ไม่ทราบขอบเขต เนื้อหา ของฐานข้อมูลแต่ละฐาน	2.95	0.99	ปานกลาง	5
5. โปรแกรมการสืบค้นใช้งานยุ่งยาก	2.74	1.05	ปานกลาง	8
6. การประชาสัมพันธ์แหล่งให้บริการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์น้อย	2.85	1.05	ปานกลาง	7
7. ระยะเวลาในการติดต่อการเชื่อมโยงฐานข้อมูลออนไลน์ช้า	3.02	1.10	ปานกลาง	2
8. จำนวนฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการมีน้อย	2.94	1.11	ปานกลาง	6
9. ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการไม่เป็นเอกสารฉบับเต็ม	3.13	1.96	ปานกลาง	1
รวม	2.92	1.13	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการไม่เป็นเอกสารฉบับเต็ม ($\bar{X} = 3.13$)

รองลงมาได้แก่ ระยะเวลาในการติดต่อการเชื่อมโยงฐานข้อมูลออนไลน์ช้า ($\bar{X} = 3.02$) การใช้คำเพื่อใช้ในการสืบค้นไม่ตรงและไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.97$) และผลการสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.97$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

H_0 : ระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ไม่ต่างกัน

H_1 : ระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2 tailed Prob. (P) มีค่าน้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังตาราง

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ ทรัพยากรสารสนเทศ	ปริญญาโท (N = 248)		ปริญญาเอก (N = 40)		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านสื่อสิ่งพิมพ์	3.24	0.83	1.31	0.20	1.93	.06
ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.18	0.83	1.29	0.36	1.89	.07
รวม	3.21	0.83	1.30	0.28	1.91	.06

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ระดับการศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประเภทนิสิตต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

H_0 : ประเภทนิสิตต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ไม่ต่างกัน

H_1 : ประเภทนิสิตต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามประเภทนิสิต

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ ทรัพยากรสารสนเทศ	ภาคปกติ (N = 215)		ภาคพิเศษ (N = 73)		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านสื่อสิ่งพิมพ์	3.42	0.74	1.66	0.42	1.76	.09
ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.36	0.74	1.60	0.43	1.75	.09
รวม	3.39	0.74	1.63	0.42	1.75	.09

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ตามประเภทนิสิต ภาคปกติและภาคพิเศษ โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

H_0 : กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า
และการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านสื่อสิ่งพิมพ์					
ระหว่างกลุ่ม	1	128.664	128.664	212.780	.07
ภายในกลุ่ม	286	172.939	0.605		
รวม	287	301.604			
2. ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
ระหว่างกลุ่ม	1	123.180	123.180	199.111	.06
ภายในกลุ่ม	286	176.934	0.619		
รวม	287	300.114			

จากตารางที่ 15 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยรวมและรายด้านมีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์

1. เพิ่มหนังสือภาษาต่างประเทศให้มากกว่านี้
2. หนังสือห้องสมุดมีหลากหลาย แต่ในเรื่องเฉพาะทางมีน้อย
3. วารสารอิเล็กทรอนิกส์จำกัดปี ไม่สามารถใช้ปีเก่า ๆ ได้ บางฉบับไม่ให้ฉบับเต็ม
4. งานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาเทคโนโลยีชีวภาพมีน้อย
5. ควรประชาสัมพันธ์การสืบค้น การใช้ห้องสมุดให้มากกว่านี้
6. เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มีน้อย โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ทั้งภาษาไทยและ

ต่างประเทศ

7. ฐานข้อมูลออนไลน์มีน้อย
8. ควรจัดหาวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ไว้ในห้องสมุดให้มากกว่านี้ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า เพราะอินเทอร์เน็ตลំบ่อม
9. ควรมีห้องประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ของระดับบัณฑิตศึกษามากกว่านี้ และควรเพิ่มเวลามากกว่านี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์
ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์
ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำ
วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับการศึกษา
ประเภทนิสิต และกลุ่มสาขาวิชา

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า
และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา
ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับ
การศึกษา ประเภทนิสิต และกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ
ประกอบด้วย

1. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

2. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หมายถึง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และคณะโลจิสติกส์

3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และ
การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน และนิสิตตอบแบบสอบถามคืนมา จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 86.74

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 86.10 และกำลังศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90 เป็นนิสิตภาคปกติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.70 โดยเป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.60

2. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้ รายงานการวิจัย มากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์ของสถาบันในประเทศ หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาไทย และหนังสือวิชาการภาษาไทย ตามลำดับ

2.2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้ Science Direct มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ProQuest Digital Dissertations H.W. Wilson และ ACM Digital Library ตามลำดับ ด้าน E-book โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่ใช้ วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ NetLibrary Springerlink และ 2eBook ตามลำดับ และด้าน E-journal โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ Journal Link รองลงมาได้แก่ PubMed Free E-Journal และ Article Link ตามลำดับ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด ได้แก่ จำนวนหนังสือที่ต้องการศึกษาค้นคว้ามีน้อย รองลงมาได้แก่หนังสือที่ต้องการมีเนื้อหาล้ำสมัย หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่นยืมใช้ และหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ตามลำดับ

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสืออ้างอิง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงมากที่สุด ได้แก่ หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่มีเนื้อหาล้าสมัย รองลงมาได้แก่ หนังสืออ้างอิงบางเล่มควรจัดเป็นหนังสือทั่วไป แต่นำมาจัดเป็นหนังสืออ้างอิงทำให้ยืมออกไม่ได้ ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามอ้างอิงที่ค้นพบใน OPAC และการจัดเรียงหนังสืออ้างอิงบนชั้นวางสลับผิดที่ ตามลำดับ

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการใช้วารสารมากที่สุด ได้แก่ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด รองลงมาได้แก่ วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ ไม่ทราบวิธีการค้นหาบทความจากวารสาร และครรชนีวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย ตามลำดับ

3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการใช้วิทยานิพนธ์ มากที่สุด ได้แก่ วิทยานิพนธ์ที่ตรงกับความต้องการมีน้อย รองลงมาได้แก่ ไม่พบตัวเล่มวิทยานิพนธ์ที่ค้นพบใน OPAC ใช้เวลานานในการค้นหาวิทยานิพนธ์ และไม่ทราบรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่มีให้บริการ ตามลำดับ

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์มากที่สุด ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการไม่เป็นเอกสารฉบับเต็ม รองลงมาได้แก่ ระยะเวลาในการติดต่อการเชื่อมโยงฐานข้อมูลออนไลน์ช้า การใช้ค่าเพื่อใช้ในการสืบค้นไม่ตรงและไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ และผลการสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปรดังนี้

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ระดับการศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ประเภทนิสิต ภาคปกติและภาคพิเศษ โดยรวมและรายด้านมีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยรวมและรายด้านมีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและ
การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิตพบว่า กำลังศึกษาระดับปริญญาโท เป็นนิสิตภาคปกติมากที่สุด
โดยเป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด

2. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ นิสิตส่วนใหญ่ใช้ รายงานการวิจัย มากที่สุด รองลงมาได้แก่
วิทยานิพนธ์ของสถาบันในประเทศ หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาไทย และหนังสือวิชาการภาษาไทย
ตามลำดับ เนื่องจากนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ จึงต้องใช้
ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ในการทำวิทยานิพนธ์ ห้องสมุดควรจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ เพื่อให้
เพียงพอกับความต้องการของนิสิตเพิ่มขึ้น

2.2 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ นิสิตส่วนใหญ่ใช้ Science
Direct มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) เนื่องจาก Science
Direct เป็นฐานข้อมูลที่ครอบคลุมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งมีเนื้อหาที่สอดคล้อง
กับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ เป็นฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงข้อมูล
ได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ดี และยังให้ข้อมูล
ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ มีการจัดเก็บ รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศจากเอกสารหลายประเภท
เช่น วารสาร เอกสารการประชุม ทำให้นิสิตได้รับข้อมูลที่มีความทันสมัยอยู่เสมอ จึงทำให้เป็น
ฐานข้อมูลที่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษานิยมใช้มากที่สุด ส่วนการใช้วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS)
เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัยจากทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
รวมทั้งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย ทำให้การค้นหาข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น
อีกทั้งเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเอกสารฉบับเต็ม (Fulltext) จึงทำให้นิสิตบัณฑิตศึกษานิยมใช้
มากที่สุด และ Journal Link เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลที่ครอบคลุมวารสารด้านต่าง ๆ ซึ่งนิสิตใช้เพื่อ
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เช่นกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป เพื่อการศึกษาค้นคว้าและในการทำ
วิทยานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสือทั่วไป ได้แก่ จำนวนหนังสือที่ต้องการ
ศึกษาค้นคว้ามีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พร พรมมหาราช (2545) และ รัชฎญกรณ์ เลาหะ

เพ็ญแสง (2546) ที่พบว่า ปัญหาด้านแหล่งค้นคว้าคือ ความไม่เพียงพอของจำนวนหนังสือ ตำรา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ห้องสมุดควรจัดสรรงบประมาณด้านการจัดซื้อหนังสือ ตำรา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น และโดยลักษณะความต้องการข้อมูลและสารสนเทศที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ทรัพยากรสารสนเทศประเภท หนังสือ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ทั้งหมด ความต้องการของผู้ใช้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาสำหรับปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งมีการประเมินว่าหนังสือมีจำนวนเพียงพอและมีความครอบคลุมตามมาตรฐานหรือไม่ โดยห้องสมุดควรจัดหาหนังสือให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของผู้ใช้และสอดคล้องกับ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หนังสืออ้างอิง ได้แก่ หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่มี เนื้อหาล้าสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พร พรหมหาราช (2545) ที่พบว่า หนังสืออ้างอิงเก่าหรือ ล้าสมัย ห้องสมุดจึงควรจัดหาหนังสืออ้างอิงที่มีเนื้อหาทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารมากที่สุด ได้แก่ วารสารฉบับที่ต้องการ ไม่มีในห้องสมุด รองลงมาได้แก่ วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ ไม่ทราบวิธีการค้นหา บทความจากวารสาร และดัชนีวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย ห้องสมุดควรดำเนินการ จัดหาวารสารให้ครอบคลุมเนื้อหาของทุกคณะและสอดคล้องกับความต้องการ โดยจัดหาวารสาร ให้ครบทุกฉบับตามที่ได้ออกรับ รวมทั้งประชาสัมพันธ์วิธีการค้นหาบทความจากวารสารเพื่อให้ ผู้ใช้ได้เข้าถึง และได้ผลตามที่ต้องการ อีกทั้งปรับปรุงการจัดทำดัชนีวารสารให้มีความทันสมัย เพิ่มขึ้น

3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้วิทยานิพนธ์ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ที่ตรงกับความต้องการมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิณิณากุ ยมวรรณ (2547) ที่พบว่า ผู้ใช้ไม่สามารถค้นหา วิทยานิพนธ์ให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการจริง ๆ ได้ และงานวิจัยของ ธัญญภรณ์ เลหาะเพ็ญแสง (2546) ที่พบว่าปัญหาในการใช้วิทยานิพนธ์ / การค้นคว้าแบบอิสระมีจำนวนน้อย และไม่ ครอบคลุมทุกสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ห้องสมุดควรทำสำเนาวิทยานิพนธ์ที่มีผู้ต้องการและ จัดระบบเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อดึงข้อมูลมาใช้ให้มากขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการใช้และ การเข้าถึงข้อมูลของวิทยานิพนธ์จากแหล่งอื่นให้ผู้ใช้ทราบเพิ่มเติมมากขึ้น

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ มากที่สุด ได้แก่ ฐานข้อมูล ออนไลน์ที่ให้บริการไม่เป็นเอกสารฉบับเต็ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโรชินี ชัยมินทร์ (2549) ที่พบว่า ปัญหาความเร็วในการดึงข้อมูลเป็นไปอย่างล่าช้า และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไม่มี

เอกสารฉบับเดิม ทำให้ได้รับข้อมูลไม่ครบตามที่ต้องการ รองลงมาได้แก่ ระยะเวลาในการติดต่อ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลออนไลน์ซ้ำ การใช้คำเพื่อใช้ในการสืบค้นไม่ตรงและไม่ครอบคลุมเนื้อหา ที่ต้องการ และผลการสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ รัชฎญกรณ์ เลหาหะเพ็ญแสง (2546) ที่พบว่ามีปัญหาในเรื่องความไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นและ ทักษะการสืบค้น ความไม่ชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศของนิสิต ทำให้มีปัญหาการสืบค้นจาก หนังสือทั่วไปภาษาต่างประเทศ วารสารภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ห้องสมุดควรมีการปรับปรุง คอมพิวเตอร์ เพื่อให้การสืบค้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูล ออนไลน์ให้แก่นิสิต เพื่อเพิ่มทักษะการสืบค้นอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมหาวิทยาลัย ควรมีการเน้นการใช้ภาษาอังกฤษในขณะกำลังศึกษา และก่อนการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้นำไปใช้ ในการสืบค้นฐานข้อมูลได้

4. การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับ การศึกษา ประเภทนิสิต กลุ่มสาขาวิชา โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตมีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถ ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้จากห้องสมุดที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น จำนวน หนังสือเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ความสะดวกสบายของผู้ใช้บริการ ระบบการบริการที่ดี ซึ่งสามารถ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเพียงพอ (จากรายงานการประเมินตนเอง ตาม ตัวบ่งชี้คุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2550 ในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยสำนักหอสมุดจัดมุมศึกษาเรียนรู้แบบ สบาย ๆ หลากหลายรูปแบบไว้ในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ผู้ให้บริการมีความสะดวกสบาย และมีการ จัดมุมเฉพาะการศึกษา ค้นคว้า วิจัยในพื้นที่ให้บริการชั้น 2 และชั้น 5) จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาและ อุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ห้องสมุดควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยสำรวจความต้องการใช้ รวมทั้งมีการประเมินว่าหนังสือมีจำนวนเพียงพอและมีความครอบคลุมตามมาตรฐานหรือไม่

2. ห้องสมุดควรจัดบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ประจำ ช่วยในการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ซึ่งนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศในเชิงลึก เพื่อให้คำแนะนำการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมเนื้อหาและตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ตรงตามความต้องการ

2. ศึกษาความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

บรรณานุกรม

- กนกพร มณีโชติ. (2537). ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กริสนา นกสกุล. (2531). องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัญญา วีรยวรรณ. (2536). ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์สาขาการบริหาร การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ขนิษฐา ทองสถิต. (2538). ปัญหาและแนวคิดในการแก้ไขปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนะ กองไทรย์. (2537). กระบวนการพัฒนาโครงการวิทยานิพนธ์ของนิสิต หลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโรชินี ชัยมินทร์. (2549). การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2527). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ถาวร จันทศิริ. (2539). ความคิดเห็นปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์วัลย์ อ่อนใจงาม. (2546). การใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ธนุ บุญญานุวัตร. (2551). การเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศ. วันที่ค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2551, เข้าถึงได้จาก www.tanoo.wordpress.com
- ธัญญกรณ์ เลาหะเพ็ญแสง. (2546). วิธีแก้ไขปัญหาการสืบค้นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2545). สถิตินอนพาราเมตริก (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. (2547). การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (2545). คู่มือการทำวิทยานิพนธ์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ ศุกดิลก. (2547). แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยทางนิเทศศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประดิษฐ์ ชาสมบัติ. (2540). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2536). บริการสารนิเทศ: สนองความต้องการของผู้ใช้จริงหรือ ใน การประชุม วิชาการประจำปี 2536 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ. (2524). การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2545). วิทยานิพนธ์และกระบวนการวิทยานิพนธ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมาพร เย็นบำรุง. (2546). แนวคิดเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ทางสารสนเทศ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พร พรหมหาราช. (2545). ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาขั้นอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระราชวรมนี (ประยูร มีฤกษ์ ธรรม จิตโต). (2541). จรรยาบรรณนักวิจัยกับสังคมไทย ใน รายงานการสัมมนาจรรยาบรรณนักวิจัยกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- _____. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิกุล เอกวางกูร. (2541). *ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- พิชชุดา ศรีอนันต์. (2541). *การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2543). *รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์. (2546). *รายงานการวิจัยการติดตามประเมินผลโครงการร่วมผลิตบัณฑิตสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงสาธารณสุข*. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.
- มาลี ไชยเสนา. (2542). *การจัดเก็บและการค้นคืนสารนิเทศ*. อุบลราชธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- แม่นมาส ขวลิต. (2533). *สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ระวีวรรณ ชินะตระกูล. (2538). *ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- รัตนา ศรีเทวัญ. (2545). *วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2526). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- _____. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- วาสนา ณะสุข. (2544). วันนี้...ของการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. *วารสารวิทยบริการ*, 12(2), 1-12.
- วิจิตรา ประยูรวงษ์. (2547). การใช้สารนิเทศของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินิจ โชติสว่าง. (2541). ราชมงคลกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000. *วารสารวิจัยและฝึกอบรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*, 1(3), 1-14.
- วิบูลสุข บัณฑิตย์. (2543). การประเมินค่าบทความในวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิณิญา ยมวรรณ. (2547). ศึกษาสภาพปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ภาควิชาห้องสมุด คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *วารสารห้องสมุด*, 48(2), 45-55.
- ศิริศักดิ์ สุนทรไชย. (2544). แนวคิดและกระบวนการทำวิทยานิพนธ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สถาบันภาษาศาสตร์. (ม.ป.ป.). *ปทานุกรมฉบับหลวง*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาศาสตร์.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2545). *การเขียนโครงการวิจัย: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2541). *แนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณนักวิจัย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- สิริรัตน์ คุณจักร. (2539). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สีปาน ทรัพย์ทอง. (2546). การรู้สารสนเทศ. *วารสารห้องสมุด*, 49(2), 56-68.
- สุจิน บุตรดีสุวรรณ. (2538). *การจัดและบริหารงานห้องสมุด*. มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี. (2550). *การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุดา จันทรเอม. (2538). *ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนงค์ ปิยะกมลนันท. (2529). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดและสูงสุดของ
หลักสูตรในการจำแนกการสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาสังคมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อุทัย ทุติยะ โปธิ. (2533). *รวมเรื่องวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุทุมพร จามรมาน. (2533). *การเขียนโครงการวิจัย เล่มที่ 9*. กรุงเทพฯ: ฟีนีქซ์พับลิชชิง.
- Berry, R. (1966). *How to Write a Research Paper*. Oxford: Pergamon Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Dixon, B. R., Bouma, G.D., & Atkinson, G.B. (1987). *A Handbook of Social Science
Research: A Comprehensive and Practical Guide for Students*. USA: Oxford
University.
- Hohenwallner. (1996). Information science education. In *ALA World Encyclopedia of Library
and Information Service*, 248-251. Chicago: American Library Association.
- Husen, L., & Postlethwaite, R. (1985). *The Learning Society Revisited*. Oxford: Pergamon Press.
- Kaewsonthi, S., & Harding, A.G. (1992). *Starting, Managing, Reporting Research*.
Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kate, L.T. (1996). *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*
(6th ed.). Chicago: The University of Chicago.
- Kavli, S., & Mikki, S. (2006). Enabling the student to write a good thesis: Combining information
retrieval with the write process. *InfoTrend*, 61(4), 112-120.
- Klobas, G. (1995). *Beyond Information Quality: Fitness for Purpose and Electronic Information
Resource Use*. Retrieved April 18, 2008, from <http://jis.sagpub.com>
- Louise, H. K., & Charles, M.J. (1986). *Research Methods in Social Relations*. New York:
CBS College.
- Lynn, L.M., Carol, T., Fitz-Gibbon, & Marie, E.F. (1990). *How to Communicate Evaluation
Findings* (5th ed.). California: SAGE.
- Ray, K., & Day, P. (1998). *Student Attitudes Towards Electronic Information Resources*.
Retrieved April 18, 2008, from <http://information.net.lir>

The Council of Graduate School. (1990). *Advocacy Research and Innovation*. Retrieved April 18, 2008, from www.cgsnet.org.

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านและเติมข้อความในช่องว่างที่เว้นไว้

1. ระดับการศึกษา

- ( ) กำลังศึกษาระดับปริญญาโท
- ( ) กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก

2. ประเภทนิสิต

- ( ) ภาคปกติ
- ( ) ภาคพิเศษ

3. ท่านกำลังศึกษาคณะ

- ( ) คณะพยาบาลศาสตร์
- ( ) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ( ) คณะวิทยาศาสตร์
- ( ) คณะวิศวกรรมศาสตร์
- ( ) คณะสาธารณสุขศาสตร์
- ( ) คณะศิลปกรรมศาสตร์
- ( ) คณะศึกษาศาสตร์
- ( ) คณะโลจิสติกส์
- ( ) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

4. กลุ่มสาขาวิชา

- ( ) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์)
- ( ) วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และคณะโลจิสติกส์)
- ( ) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา)

ตอนที่ 2 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องระดับที่ท่านใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา
ค้นคว้า โดยที่

5 = มากที่สุด   4 = มาก   3 = ปานกลาง   2 = น้อย   1 = น้อยที่สุด

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	การใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สื่อสิ่งพิมพ์					
1.1 หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาไทย					
1.2 หนังสือความรู้ทั่วไปภาษาต่างประเทศ					
1.3 หนังสือวิชาการภาษาไทย					
1.4 หนังสือวิชาการภาษาต่างประเทศ					
1.5 หนังสืออ้างอิงภาษาไทย					
1.6 หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ					
1.7 วารสารทั่วไปภาษาไทย					
1.8 วารสารทั่วไปภาษาต่างประเทศ					
1.9 วิทยานิพนธ์ของสถาบันในประเทศ					
1.10 วิทยานิพนธ์ของสถาบันต่างประเทศ					
1.11 รายงานการวิจัย					

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	การใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
2.1 ฐานข้อมูลออนไลน์					
2.2.1 Science Direct (ฐานข้อมูลวารสารสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์)					
2.2.2 ProQuest Digital Dissertations (เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของ มหาวิทยาลัยทั่วโลก ครอบคลุมทุกสาขาวิชา)					
2.2.3 H.W. Wilson (ฐานข้อมูลบรรณานุกรม สารสนเทศ และเอกสาร ฉบับเต็มครอบคลุมทุกสาขาวิชา)					
2.2.4 ACM Digital Library (ฐานข้อมูลบทความ มีเอกสารฉบับเต็ม)					
2.2.5 IEEE Xplore (ฐานข้อมูลฉบับเต็มของวารสารทางด้าน วิศวกรรมไฟฟ้า วิทยาการคอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์)					
2.2.6 ISI Web of Science (ฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์)					
2.2.7 LexisNexis (ฐานข้อมูลฉบับเต็มครอบคลุมเนื้อหาทาง การเงิน การตลาด โฆษณา เศรษฐศาสตร์)					
2.2.8 SpringerLink eJournal (ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทางด้าน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ สุขภาพ)					
2.2.9 SpringerLink eBooks (เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์)					

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	การใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.2.10 EBSCO Publishing's CINAHL (ฐานข้อมูลในสาขาการพยาบาลและสาธารณสุข)					
2.2 E-book					
2.2.1 วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม (ThaiLIS)					
2.2.2 NetLibrary (ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทุกวิชา)					
2.2.3 Springerlink (ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทุกสาขาวิชา)					
2.2.4 2eBook (หนังสือ E-Book ภาษาไทย)					
2.3 E-journal					
2.3.1 Journal Link (ฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารที่มีอยู่ในห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย)					
2.3.2 ACS Publications (วารสารทางด้านเคมี)					
2.3.3 Article Link (ฐานข้อมูลรายชื่อบทความวิชาการจากวารสาร)					
2.3.4 Free E-Journal (วารสารทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์)					
2.3.5 PubMed (วารสารทางด้านแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และ วิทยาศาสตร์)					
2.3.6 BioMetNet (วารสารทางด้านแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และ วิทยาศาสตร์)					
2.3.7 HighWire Press (วารสารทางด้านวิทยาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ และสังคมศาสตร์)					

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำ
วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องระดับที่ท่านคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้
ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยที่

5 = มากที่สุด   4 = มาก   3 = ปานกลาง   2 = น้อย   1 = น้อยที่สุด

หัวข้อ	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสื่อสิ่งพิมพ์					
1. ปัญหาการใช้หนังสือทั่วไป					
1.1 หนังสือที่ต้องการมีเนื้อหาล้าสมัย					
1.2 จำนวนหนังสือที่ต้องการศึกษาค้นคว้าน้อย					
1.3 หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่นยืมใช้					
1.4 การจัดเรียงหนังสือบนชั้นวางสลับผิดที่					
1.5 การจัดเรียงหนังสือขึ้นชั้นล่าช้า					
1.6 ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามที่ค้นพบใน OPAC					
1.8 หนังสือไม่ตรงกับสาขาที่ต้องการ					
1.9 หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด					
1.10 ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการ					
2. ปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิง					
2.1 หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่มีเนื้อหาล้าสมัย					
2.2 การจัดเรียงหนังสืออ้างอิงบนชั้นวางสลับ ผิดที่					
2.3 การจัดเรียงหนังสืออ้างอิงขึ้นชั้นล่าช้า					
2.4 หนังสืออ้างอิงบางเล่มควรจัดเป็นหนังสือ ทั่วไป แต่นำมาจัดเป็นหนังสืออ้างอิงทำให้ ยืมออกไม่ได้					
2.5 ไม่พบตัวเล่มหนังสือตามอ้างอิงที่ค้นพบใน OPAC					

หัวข้อ	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ปัญหาการใช้วารสาร					
3.1 วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด					
3.2 วารสารฉบับย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ					
3.4 ไม่ทราบวิธีการค้นหาบทความจากวารสาร					
3.5 ครรชณวารสารที่ห้องสมุดจัดทำไม่ทันสมัย					
4. ปัญหาการใช้วิทยานิพนธ์					
4.1 วิทยานิพนธ์ที่ตรงกับความต้องการมีน้อย					
4.2 ไม่พบตัวเล่มวิทยานิพนธ์ที่ค้นพบใน OPAC					
4.3 ใช้เวลามากในการค้นหาวิทยานิพนธ์					
4.4 ไม่ทราบรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่มีให้บริการ					
<u>ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์</u>					
5. ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์					
5.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกลยุทธ์การสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์					
5.2 การใช้คำเพื่อใช้ในการสืบค้นไม่ตรงและไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ					
5.3 ผลการสืบค้นข้อมูลที่ได้รับมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ					
5.4 ไม่ทราบขอบเขต เนื้อหา ของฐานข้อมูลแต่ละฐาน					
5.5 โปรแกรมการสืบค้นใช้งานยุ่งยาก					
5.6 การประชาสัมพันธ์แหล่งให้บริการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์น้อย					
5.7 ระยะเวลาในการติดต่อการเชื่อมโยงฐานข้อมูลออนไลน์ช้า					
5.8 จำนวนฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการมีน้อย					
5.9 ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการไม่เป็นเอกสารฉบับเต็ม					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายชัยศ ปานเพชร
วัน เดือน ปี เกิด	13 มิถุนายน 2505
สถานที่เกิด	อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	169/48 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2539-ปัจจุบัน	บรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	การศึกษบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
พ.ศ. 2549	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา